

# RAPPORT

## Onderzoek naar oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten

Klant: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Referentie: BJ5606

Status: Definitief

Datum: 26 april 2024

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35  
3818 EX Amersfoort  
Netherlands  
Water & Maritime

+31 88 348 20 00 **T**  
+31 33 463 36 52 **F**  
info@rhdhv.com **E**  
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Onderzoek naar oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten

Sub titel:

Referentie: BJ5606

Uw kenmerk

Status: Definitief/01

Datum: 26 april 2024

Projectnaam: BJ5606

Projectnummer: BJ5606

Auteur(s): NQ

Opgesteld door: NQ, MvK

Gecontroleerd door: PE

Datum: 26 april 2024

Goedgekeurd door: LT

Datum: 26 April 2024

Classificatie

Projectgerelateerd

*Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veelevoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.*

*Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.*

## Samenvatting

De Commissie mer heeft geconstateerd dat al enkele jaren bijna altijd essentiële informatie in de milieueffectrapporten ontbreekt. In 2022 ging het bijvoorbeeld om 42 van de 46 rapporten bij eerste toetsing. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft opdracht gegeven aan Royal HaskoningDHV om onderzoek uit te voeren naar de mogelijke oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie bij eerste toetsing van de meerderheid van milieueffectrapporten.

Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van inzicht in de oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie **vanuit de bevindingen van het bevoegd gezag**. Dit is het bestuursorgaan dat bevoegd is tot het voorbereiden dan wel vaststellen van het betreffende mer-plichtige plan of besluit. Het bevoegd gezag is eindverantwoordelijk voor zowel het correct doorlopen van de besluitvormingsprocedure als de mer-procedure. Gegeven deze rol heeft het bevoegd gezag in belangrijke mate zicht op de kwaliteit van het MER bij indienen bij de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna Commissie mer) voor eerste toetsing.

De centrale vraag in het onderzoek luidt: *Wat zijn, gezien vanuit het bevoegd gezag, de belangrijkste oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten op het moment van toetsing?*

Dit onderzoek heeft geen betrekking op de bevindingen van andere actoren in de mer-praktijk, zoals de initiatiefnemer en de adviesbureaus.

Door middel van 12 interviews en een enquête (met 37 kwalificerende respondenten) bij verschillende bevoegde gezagen, is in beeld gebracht wat de oorzaken zijn die een rol spelen bij het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten op het moment van toetsing. Hierbij is specifiek gekeken naar ervaringen van de bevoegde gezagen in de afgelopen vijf jaar. In deze periode heeft de Commissie mer 286 MER'en getoetst.

De belangrijkste oorzaken die naar voren komen uit de interviews zijn:

1. Verschil van inzicht tussen de Commissie mer en bevoegd gezag
2. Complexiteit van de inhoud van het MER
3. Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende bij het bevoegd gezag

De belangrijkste oorzaken die naar voren komen uit de enquête zijn:

1. De complexiteit van de inhoud van het MER
2. De meerwaarde van het MER wordt door het bevoegd gezag niet (voldoende) gezien
3. Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende bij het bevoegd gezag
4. Kennis- en ervaringsniveau bij het bevoegd gezag is niet voldoende

De uitkomsten van zowel de enquête als de interviews laten zien dat er **meerdere oorzaken** een rol spelen in het ontbreken van essentiële informatie. De **complexiteit van de inhoud van het MER** wordt zowel in de enquête als in de interviews vaak genoemd.

Naast oorzaken die een rol spelen in het ontbreken van essentiële informatie, zijn er ook oorzaken aan te wijzen die niet of nauwelijks als belangrijke oorzaak genoemd of herkend worden door de respondenten in zowel de interviews als de enquêtes. Deze oorzaken spelen volgens het bevoegd gezag een minder grote rol in het ontbreken van essentiële informatie dan vooraf aan het onderzoek gedacht. Het gaat hierbij om:

- Beschikbaar budget is niet voldoende
- Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie mer als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt.
- Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit
- Geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

De onderzoeksresultaten zijn op 8 februari in concept gepresenteerd in het merco-overleg. Dit is een groep van +/- 60 personen, werkzaam in de mer-praktijk bij verschillende bevoegde gezagen. Tijdens de presentatie waren ongeveer 20 personen aanwezig.

Bij de conceptresultaten zijn door de aanwezigen de volgende opmerkingen gemaakt:

- De resultaten zijn in algemene zin herkenbaar: zowel het gegeven dat het vaak gaat om een combinatie van oorzaken, als ook de top 3 van meest genoemde oorzaken zelf. Een van de aanwezigen benoemt 'politieke belangen' als belangrijke oorzaak in zijn eigen organisatie. Politieke belangen zijn dan niet altijd in lijn met mer, of de meerwaarde van mer wordt door andere personen binnen de organisatie niet gezien. Ook kan tijdsdruk oplopen door politieke druk, waardoor er weinig tijd beschikbaar is voor de mer-procedure. Een andere aanwezige geeft in reactie aan dat hij 'politieke belangen' minder snel als belangrijke oorzaak zou aanwijzen. Deze deelnemer geeft aan dat in zijn organisatie 'de complexiteit van de inhoud van het MER' als belangrijkste oorzaak wordt gezien van het ontbreken van essentiële informatie.
- Behalve het bevoegd gezag spelen ook de andere betrokken actoren een belangrijke rol in de kwaliteit van het MER. Denk daarbij aan initiatiefnemers en opstellers van het MER.
- Het 'ontbreken van essentiële informatie' betekent niet per definitie een diskwalificatie van het betreffende MER. In sommige gevallen kan het MER relatief eenvoudig worden aangepast aan de adviezen van de Commissie mer. In andere gevallen is er sprake van verschil in inzicht tussen het bevoegd gezag en Commissie mer en is aanpassing (naar oordeel van het bevoegd gezag) niet nodig om tot een goed besluit te kunnen komen.

In totaal zijn bij dit onderzoek bevindingen van +/- 70 personen betrokken (37 personen via de enquête, 12 personen via de interviews en +/- 20 via het merco-overleg). Gegeven het feit dat sommige van deze personen bij meerdere MER'en betrokken zijn geweest, heeft het onderzoek daarmee betrekking op minimaal 25% van de MER'en (286 in totaal) die in de afgelopen 5 jaar door de Commissie mer zijn getoetst.

## Inhoud

<b>1</b>	<b>Inleiding</b>	<b>vii</b>
1.1	Verschil in mer-procedure en verschillende MER'en	vii
1.1.1	Mer-procedure	vii
1.1.2	Project-MER	vii
1.1.3	Plan-MER	viii
1.1.4	Gecombineerd Project-MER en Plan-MER	viii
1.2	Leeswijzer	viii
<b>2</b>	<b>Onderzoeksmethode</b>	<b>ix</b>
2.1	Vorbereiding van het onderzoek	ix
2.1.1	Conceptueel model	ix
2.1.2	Dataverzameling	xi
2.1.2.1	Interviews	xi
2.1.2.2	Enquêtes	xii
2.1.3	Analyse en synthese	xii
<b>3</b>	<b>Resultaten</b>	<b>xiii</b>
3.1	Interview resultaten	xiii
3.1.1	Algemene resultaten	xiii
3.1.1.1	Kenmerken respondenten	xiii
3.1.2	Algemene bevindingen	xiii
3.1.3	Verschil van inzicht tussen de Commissie mer en bevoegd gezag	xiii
3.1.4	Complexiteit van de inhoud van het MER	xiv
3.1.5	Beschikbare tijd voor de mer-procedure is niet voldoende	xv
3.1.6	Oorzaken die niet altijd worden herkend	xv
3.2	Resultaten enquête	xv
3.2.1	Algemene resultaten	xv
3.2.1.1	Kenmerken respondenten	xv
3.2.2	Typen analyses	xvi
3.2.3	Algemene bevindingen	xvii
3.2.4	Minder belangrijke oorzaken	xxi
<b>4</b>	<b>Discussie</b>	<b>xxi</b>
4.1	Belangrijkste oorzaken van het ontbreken van informatie	xxi
4.1.1	Interviews	xxi
4.1.2	Enquête	xxi
4.1.3	Synthese interviews en enquête	xxii
4.1.3.1	Minder belangrijke oorzaken	xxii
4.1.3.2	Reactie mer-coördinatoren op de conceptresultaten	xxiii
4.2	Kanttelingen bij het onderzoek	xxiii

<b>5</b>	<b>Conclusie</b>	<b>xxv</b>
----------	------------------	------------

## Figuren

Figuur 2-1	Onderzoeksmethode	ix
Figuur 2-2	Conceptueel model.	x
Figuur 2-3	Lijst met potentiële oorzaken voor het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten.	xi

## Bijlagen

A1	Format voor het interview
A2	Uitkomsten enquête

## 1 Inleiding

De Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) constateert al enkele jaren dat bijna altijd bij eerste toetsing essentiële informatie in de milieueffectrapporten (MER'en) ontbreekt. In 2022 ging het bijvoorbeeld om 42 van de 46 rapporten. Naar aanleiding hiervan vroeg de Eerste Kamer in een mondeling overleg over mer naar de oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie.<sup>1</sup>

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft opdracht gegeven aan Royal HaskoningDHV om onderzoek uit te voeren naar de mogelijke oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie bij eerste toetsing van de meerderheid van de MER'en.

Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van inzicht in de oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie **vanuit de bevindingen van het bevoegd gezag**. Dit is het bestuursorgaan dat bevoegd is tot het voorbereiden dan wel vaststellen van het betreffende mer-plichtige plan of besluit. Het bevoegd gezag is eindverantwoordelijk voor zowel het correct doorlopen van de besluitvormingsprocedure als de mer-procedure. Gegeven deze rol heeft het bevoegd gezag zicht en invloed op de kwaliteit van het MER dat wordt ingediend bij de Commissie mer voor eerste toetsing.

De centrale vraag in het onderzoek luidt: *Wat zijn, gezien vanuit het bevoegd gezag, de belangrijkste oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in MER'en op het moment van toetsing?* Hierbij worden ervaringen van de afgelopen 5 jaar betrokken. In deze periode zijn er 286 MER'en getoetst door de Commissie mer.

NB. Dit onderzoek heeft geen betrekking op de bevindingen van andere actoren in de mer-praktijk, zoals de initiatiefnemer en de adviesbureaus, maar richt zich uitsluitend op de bevindingen van het bevoegd gezag.

### 1.1 Verschil in mer-procedure en verschillende MER'en

In onderstaande paragrafen wordt een korte toelichting gegeven op de mer-procedure en de verschillende soorten MER'en die onderdeel uitmaken van dit onderzoek.

#### 1.1.1 Mer-procedure

Het doel van mer is het milieubelang volwaardig te laten meebewegen bij de vaststelling van plannen en besluiten van de overheid over de initiatieven en activiteiten van publieke en private partijen die (uiteindelijk) belangrijke milieugevolgen kunnen hebben. De mer-procedure is dus gekoppeld aan de procedure die moet worden doorlopen voor het betreffende plan of besluit.<sup>2</sup>

#### 1.1.2 Project-MER

Een project-MER is een milieueffectrapport dat een initiatiefnemer opstelt bij een project, zodat het bevoegd gezag een besluit kan nemen. Met het besluit kan het bevoegd gezag vervolgens beslissen over het project, zoals bijvoorbeeld een omgevingsvergunning<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> [Verslag van een mondeling overleg \(eerstekamer.nl\) \(EK 24.287/29.383, P\)](#)

<sup>2</sup> [Projecten en de milieueffectrapportage | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

### 1.1.3 Plan-MER

Een plan-MER is een MER dat wordt opgesteld bij een vast te stellen plan of programma<sup>3</sup>.

### 1.1.4 Gecombineerd Project-MER en Plan-MER

In het geval dat er voor een project gelijktijdig een mer-plichtig plan als een mer-plichtig besluit wordt voorbereid, dan kan er één milieueffectrapport worden opgesteld<sup>4</sup>.

## 1.2 Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd uit 5 hoofdstukken. In Hoofdstuk 2 wordt een toelichting gegeven op de gebruikte onderzoeksmethode. Vervolgens wordt in Hoofdstuk 3 een toelichting gegeven op de resultaten. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen resultaten van de interviews en van de enquête. In de discussie (Hoofdstuk 4) wordt op de resultaten en het verloop van het onderzoek gereflecteerd. Tot slot wordt in Hoofdstuk 5 de conclusie beschreven.

---

<sup>3</sup> [Plannen en programma's en de milieueffectrapportage | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

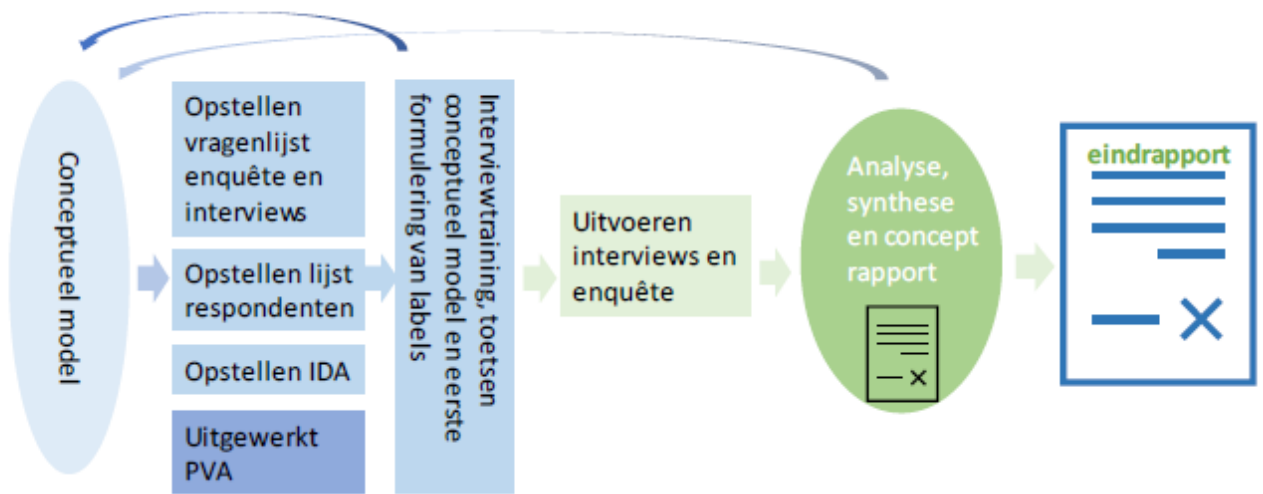
<sup>4</sup> [In de praktijk: mer en de moederprocedure | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)



## 2 Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk wordt de methode van het onderzoek toegelicht. De uitwerking van het onderzoek heeft plaatsgevonden in 4 stappen:

1. Voorbereiding van het onderzoek
2. Dataverzameling
3. Analyse en synthese
4. Rapporteren



Figuur 2-1 Onderzoeksmethode

### 2.1 Voorbereiding van het onderzoek

#### 2.1.1 Conceptueel model

Ter voorbereiding van het onderzoek is een conceptueel model opgesteld. Een conceptueel model is een visuele weergave van de verwachte oorzaak-gevolg relatie tussen verschillende variabelen. In het conceptueel model is een eerste voorzet gedaan voor mogelijke oorzaken voor het ontbreken van essentiële informatie in MER'en. Dit conceptueel model is opgesteld voor de verschillende typen bevoegd gezagen en de verschillende soorten MER'en. Het conceptueel model (zie Figuur 2-2) is opgesteld door Royal HaskoningDHV op basis van een werksessie in gezamenlijkheid met de opdrachtgevers en het expertteam van Royal HaskoningDHV.



Figuur 2-2 Conceptueel model.

Het conceptueel model is opgebouwd op basis van praktijkervaring vanuit Royal HaskoningDHV en inzichten vanuit de opdrachtgever. Het conceptueel model bevat afhankelijke, onafhankelijke en mediërende variabelen (stippellijn). De afhankelijke variabele is 'het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten'. Deze wordt beïnvloed door de onafhankelijke variabelen. Deze staan weergegeven in de middelste en in de linker kolom. De pijlen geven de mogelijke oorzaak-effect relaties weer. De mediërende variabelen worden weergegeven door de stippellijn. Dit zijn variabelen die de relatie weergeven tussen verschillende onafhankelijke variabelen. Een voorbeeld hiervan: het feit dat bij het bevoegd gezag niet altijd de meerwaarde van de MER wordt gezien, beïnvloedt mogelijk de onafhankelijke variabele 'beschikbare tijd' en 'beschikbaar budget bij het bevoegd gezag'. Het kan zich namelijk voordoen dat de perceptie van de meerwaarde van de MER niet wordt gezien, en daardoor het bevoegd gezag minder tijd en budget vrijmaakt voor het uitvoeren van de mer. Op deze manier kunnen verschillende onafhankelijke variabelen invloed op elkaar hebben, of zorgen voor een sterkere correlatie tussen onafhankelijke en afhankelijke variabelen. In Figuur 2-2 zijn de meest voor de hand liggende mogelijke relaties gepresenteerd. In de praktijk zullen er meer en andere (deels wederkerige) relaties mogelijk zijn. Het conceptueel model vormt de leidraad voor de analyse van de resultaten.

Daarnaast is het conceptueel model uitgewerkt naar een lijst met oorzaken die gebruikt is bij het afnemen van de interviews en het opstellen van de enquête. De onderstaande figuur laat de lijst met oorzaken zien.

## Oorzaken

- 1. Complexiteit/vernieuwing van de procedures en regelgeving:** zoals de Omgevingswet en bijbehorende instrumenten als de Omgevings-visie die kunnen vragen om nieuwe kennis en ervaring.
- 2. Complexiteit van de inhoud van het MER:** zoals over de afbakening van de scope van het MER en de complexiteit in de effectbepaling.
- 3. Politieke belangen:** zoals politieke belangen rondom het voorgenomen besluit bij het bevoegd gezag die het MER beïnvloeden.
- 4. Maatschappelijke gevoeligheid:** zoals grote maatschappelijke gevoeligheid als stikstof waar het MER door wordt beïnvloed.
- 5. Perceptie van meerwaarde:** zoals in de situatie dat het bevoegd gezag geen meerwaarde ziet in het opstellen een MER.
- 6. Kennis- en ervaringsniveau:** zoals wanneer betrokkenen bij het bevoegd gezag nog relatief kort werken in mer-praktijk.
- 7. Beschikbare tijd:** zoals wanneer er niet voldoende tijd is voor een goede begeleiding voor het opstellen van het MER.
- 8. Beschikbaar budget:** zoals wanneer er bij het bevoegd gezag niet voldoende budget is voor goede begeleiding van het MER.
- 9. Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r.:** zoals over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit.
- 10. Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag:** zoals over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit.
- 11. Toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. benutten als tussentijds advies:** om bijvoorbeeld inzicht te krijgen in de eventuele tekortkomingen en met dat advies het MER afronden.
- 12. Geen tussentijds advies en/ of advies over de Notitie Reikwijdte en detailniveau (NRD):** zoals wanneer het bevoegd gezag kiest om in het traject richting de eerste toetsing van het MER geen advies in te winnen bij de Commissie m.e.r.

Figuur 2-3 Lijst met potentiële oorzaken voor het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten.

### 2.1.2 Dataverzameling

Voor de dataverzameling is niet alleen gekozen voor het afnemen van interviews, maar ook voor het uitzetten van een online enquête, om een bredere groep respondenten te betrekken op een efficiënte manier, waardoor de kwaliteit van het onderzoek is vergroot.

Ten behoeve van het analyseren van de onderzoeksresultaten, is een *database* opgesteld in Excel. In deze database zijn de resultaten van het onderzoek (geanonimiseerd) verwerkt. De database is vervolgens gebruikt bij het analyseren van de onderzoeksresultaten.

In de onderstaande paragrafen volgt een toelichting op de methode van de interviews en enquêtes.

#### 2.1.2.1 Interviews

De **vragen** van het interview zijn opgesteld aan de hand van het conceptueel model. De vragenlijst is getoetst en aangescherpt naar aanleiding van een (intern) proefinterview. Zie voor de definitieve vragenlijst bijlage A1. Belangrijke notie hierbij is dat de geïnterviewden in het interview in eerste instantie zijn gevraagd om zelf mogelijke oorzaken te noemen voor het ontbreken van essentiële informatie in het MER. Pas bij afronding van het interview is onze longlist met potentiële oorzaken (zie figuur 2-3) aan de geïnterviewden getoond, met de vraag of ze nog potentiële oorzaken misten of dat er potentiële oorzaken op staan die ze niet herkennen. Op deze manier is getracht om open antwoorden van de geïnterviewden te verzamelen en tegelijkertijd de longlist te verifiëren.

De **respondenten** voor de interviews zijn hoofdzakelijk op twee manieren benaderd:

- Via een uitnodiging aan alle deelnemers van het merco-overleg: dit betreft een netwerkgroep van +/- 60 personen die binnen diverse overheden (provincies, omgevingsdiensten, grote gemeenten, waterschappen en ministeries) werkzaam zijn op het gebied van mer.
- Via een mail aan +/- 50 ambtenaren bij gemeenten, na een zoekopdracht via LinkedIn: tijdens deze zoekopdracht zijn zoektermen gebruikt die gerelateerd zijn aan de mer-praktijk (milieueffectrapportage, natuur, milieu etc.).

Via bovenstaande werkwijze zijn er in totaal 15 mensen bereid gevonden om aan een interview deel te nemen. Het oorspronkelijke doel was om 25 interviews af te nemen, maar het is niet gelukt om voldoende mensen hiervoor bereid te vinden. De redenen hiervoor zijn mogelijk als volgt:

- Het aantal mensen dat in de afgelopen 5 jaar als bevoegd gezag betrokken is geweest bij het indienen van een MER is relatief beperkt. Er zijn in die periode 286 MER'en voor toetsing bij de Commissie mer ingediend.
- De mensen die het betreft hebben niet altijd tijd om aan het interview deel te nemen.

De interviews zijn online afgenomen via Microsoft Teams en duurden ongeveer een uur. Na afloop van het interview is er een verslag opgesteld dat ter controle werd teruggelegd bij de geïnterviewde.

### **2.1.2.2 Enquêtes**

Naast het afnemen van interviews is een enquête opgesteld en verspreid. De enquête bevat dezelfde type vragen als het interview, maar de vragen zijn anders geformuleerd (hoofdzakelijk in de vorm van gesloten vragen en meerkeuze vragen). Zie voor de formulering van de vijf onderzoeksvragen paragraaf 3.1.3.

De respondenten voor de enquête zijn benaderd via een e-mail die gestuurd is aan het algemene e-mailadres van alle omgevingsdiensten, provincies, gemeenten en waterschappen. Deze e-mailadressen zijn verkregen via de websites van de verschillende organisaties.

De enquête heeft ongeveer 2 maanden online gestaan, waarbij in de tweede maand nog een herinnering is gestuurd met het verzoek om deel te nemen.

Aan de geïnterviewden is het verzoek gedaan om niet ook de enquête in te vullen, omdat hun ervaringen anders twee keer worden meegenomen. Wegens de anonimiteit van de ingevulde enquêtes, was het niet mogelijk om eventuele dubbelingen achteraf te controleren.

### **2.1.3 Analyse en synthese**

Nadat alle interviews zijn afgenomen zijn de sleutelbegrippen uit het conceptueel model gebruikt om de resultaten uit de interviews mee te labelen. Bijvoorbeeld: wanneer verschillende geïnterviewden oorzaken noemen die gerelateerd zijn aan het ontbreken van kennis bij het bevoegd gezag, wordt dit aan dit label gekoppeld. Dit label zorgt ervoor dat verschillende interviewsegmenten achteraf makkelijker met elkaar vergeleken en geanalyseerd kunnen worden (patroonherkenning).

De conceptresultaten van de analyse zijn gepresenteerd en bediscussieerd in het netwerk van mer-coördinatoren op 8 februari 2024.

## 3 Resultaten

### 3.1 Interview resultaten

In deze paragraaf worden de resultaten van de afgenomen interviews toegelicht. Allereerst wordt een aantal algemene resultaten gedeeld dat betrekking heeft op de kenmerken van de respondenten. Vervolgens wordt toegelicht welke oorzaken het vaakst als belangrijk genoemd zijn door de respondenten.

Gegeven het relatief beperkte aantal interviews is het niet mogelijk om vanuit de interviews steekhoudende uitspraken te doen over de relatie tussen de genoemde oorzaken en de diverse variabelen uit het conceptueel model (zie figuur 2-2).

#### 3.1.1 Algemene resultaten

##### 3.1.1.1 Kenmerken respondenten

In totaal zijn er 15 interviews afgenomen, waarvan 12 interviews benut konden worden voor het onderzoek. Niet alle interviews bleken bruikbaar, omdat niet alle respondenten betrokken zijn geweest bij het indienen van een milieueffectrapportage bij de Commissie mer in de afgelopen 5 jaar. Het ging hierbij met name om respondenten uit kleine gemeenten. Het gemiddelde aantal jaar werkervaring in de mer-praktijk van de 12 zich kwalificerende respondenten is 11 jaar. Daarnaast hebben alle respondenten ervaring met het indienen van milieueffectrapporten bij de Commissie mer in de afgelopen 5 jaar; dit was een voorwaarde voor deelname aan het onderzoek.

In totaal zijn er 12 interviews benut voor dit onderzoek:

- Omgevingsdienst (1)
- Provincie (3)
- Ministerie (2)
- Gemeente (6)

#### 3.1.2 Algemene bevindingen

Bij het afnemen en analyseren van de interviews is een aantal algemene zaken opgevallen:

- Respondenten vinden het lastig om één hoofdoorzaak te noemen voor het ontbreken van essentiële informatie en geven aan dat het meestal gaat om een combinatie van factoren.
- Respondenten benoemen geen of weinig verschillen tussen oorzaken in het algemeen (bij alle bevoegde gezagen) en oorzaken specifiek binnen de eigen organisatie.
- Respondenten benoemen geen oorzaken die niet in het conceptueel model zijn opgenomen.

Vanuit de interviews is de volgende top 3 aan vaak genoemde belangrijke oorzaken te onderscheiden:

1. Verschil van inzicht tussen de Commissie mer en bevoegd gezag
2. Complexiteit van de inhoud van het MER
3. Beschikbare tijd

Deze drie oorzaken worden in de volgende paragrafen nader toegelicht

#### 3.1.3 Verschil van inzicht tussen de Commissie mer en bevoegd gezag

Verschil van inzicht tussen de Commissie mer en het bevoegd gezag is door 8 van de 12 respondenten genoemd als een belangrijke oorzaak voor het ontbreken van essentiële informatie. Het gaat dan zowel

om een verschil van inzicht over welke type informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit als om een verschil van inzicht over het benodigde detailniveau.

*a) Verschil van inzicht over benodigde informatie voor het nemen van een besluit*

Door drie respondenten werd genoemd dat in sommige gevallen de Commissie mer vraagt om een nadere toelichting over de milieueffecten, die vanuit milieuperspectief wel interessant zijn, maar vanuit het oogpunt van bevoegd gezag niet noodzakelijk is voor het nemen van het betreffende besluit. In een ander geval is er door de Commissie mer gevraagd naar een toelichting over specifieke technieken, terwijl deze (volgens de respondent) waarschijnlijk niet kunnen worden voorgeschreven in het project. Ook is er soms een verschil van inzicht over de scope van het project, dit komt met name voor bij plan-MER'en. De respondenten geven daarbij aan dat het abstracte karakter van een voornemen waarvoor de plan-MER wordt opgesteld, niet altijd goed past bij de meer gedetailleerde karakter van het MER. Tot slot is in één van de interviews een case genoemd waarin het plan of beleidsvoornemen na afronding van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) was gewijzigd. Op het moment van indienen van het MER waren er daardoor verschillende beelden bij het bevoegd gezag en Commissie mer over zowel het plan/ beleidsvoornemen als over de benodigde informatie in het MER.

*b) Verschil van inzicht over het benodigde detailniveau*

Het verschil van inzicht over het beoogde detailniveau werd door de helft van de respondenten genoemd als een belangrijke oorzaak voor het ontbreken van essentiële informatie in plan-MER'en. Doordat tijdens het opstellen van een plan-MER in het te nemen besluit vaak nog veel onzekerheden en vrijheidsgraden zijn, brengt dit volgens de respondenten complexiteit met zich mee voor de afbakening van de scope voor het plan-MER. Hierdoor beoordeelt de Commissie mer de milieueffecten soms als 'niet breed genoeg ingestoken'. Ook worden in de plannen en programma's keuzes soms nog opengelaten, om er op een later moment invulling aan te geven. Door de Commissie mer wordt dan soms gevraagd om meer details in de milieueffecten dan het bevoegd gezag op dat moment kan bieden. Het abstractieniveau van de plannen is vaak hoog, waardoor het lastig is om milieueffecten te kwantificeren.

Een ander voorbeeld vanuit de project-MER heeft betrekking op een situatie waarbij gewerkt werd met een MER in twee delen. Daarbij ontstond verschil van inzicht over het benodigde detailniveau in het eerste deel van het MER: In deze situatie vroeg de Commissie mer al in het eerste deel van het MER om een relatief hoog detailniveau, terwijl er dan meerdere opties mogelijk zijn en minder details bekend zijn. Een MER in twee delen is geen standaardprocedure, maar komt wel regelmatig voor.

### **3.1.4 Complexiteit van de inhoud van het MER**

De complexiteit van de inhoud van het MER werd door vier van de 12 respondenten genoemd als een belangrijke oorzaak voor het ontbreken van essentiële informatie. De toelichting van de respondenten wordt hieronder samengevat.

Door vier respondenten wordt genoemd dat mer een interactief en integraal proces is, waarbij veel verschillende informatie moet worden verzameld en gebundeld. Daarnaast is het werkveld complexer geworden. Er zijn grotere opgaven om rekening mee te houden, wat het ingewikkelder maakt om een goed MER op te leveren. Ook gaat het tegenwoordig vaak niet meer alleen om milieueffecten, maar ook om omgevingseffecten. Omgevingseffecten kunnen breder worden opgevat, waardoor het lastiger is om alle informatie in beeld te krijgen. Tot slot brengen bepaalde thema's (zoals gezondheid of sociale effecten) een hogere mate van complexiteit met zich mee. Deze thema's zijn de afgelopen jaren in de praktijk wisselend meegenomen, waardoor verwachtingen van de Commissie mer op deze thema's verschillend kunnen zijn. Deze thema's zijn nieuw voor zowel het bevoegd gezag als de adviesbureaus, waardoor het nog onduidelijk is hoe de effecten onderbouwd moeten worden. Daarnaast brengt het thema stikstof veel complexiteit met zich mee, wegens ingewikkelde berekeningen die gedaan moeten worden.

### 3.1.5 Beschikbare tijd voor de mer-procedure is niet voldoende

Onvoldoende beschikbare tijd voor de mer-procedure wordt door drie respondenten genoemd als een belangrijke oorzaak voor het ontbreken van essentiële informatie. Er zijn twee specifieke oorzaken genoemd die leiden tot problemen met onvoldoende beschikbare tijd:

*a) Er wordt te laat gestart met de mer-procedure*

Respondenten geven aan dat in sommige gevallen te laat wordt gestart met de mer, waardoor de mer-procedure onvoldoende een rol kan spelen bij de alternatievenvorming. Er is dan op bestuurlijk niveau al besloten welke richting men uit wil. Volgens de Commissie mer ontbreekt er essentiële informatie als er al een trechtering heeft plaatsgevonden die eigenlijk in het MER via alternatieven en effectbeoordeling onderbouwd moet worden.

*b) Tijdsdruk*

Ook wordt tijdsdruk genoemd. Het ontbreken van voldoende tijd en capaciteit vormt een belemmering voor het opstellen van een goed MER. In sommige gevallen ervaren de respondenten ook tijdsdruk vanuit de initiatiefnemer. Als gevolg van hoge tijdsdruk wordt het MER soms meer gezien als een 'moetje', in plaats van een ondersteunend instrument.

### 3.1.6 Oorzaken die niet altijd worden herkend

Naast de belangrijkste oorzaken voor het ontbreken van essentiële informatie, is er ook gevraagd of en welke oorzaken uit het conceptueel model niet worden herkend. De meeste respondenten gaven aan dat alle twaalf de oorzaken werden herkend. Een aantal oorzaken werd door twee of meer personen niet herkend. Het gaat daarbij om:

- Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende
- Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie mer als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt.
- Geen tussentijdsadvies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en detailniveau.

## 3.2 Resultaten enquête

In deze paragraaf worden de belangrijkste bevindingen uit de enquête toegelicht met informatie over de respondenten en algemene bevindingen. In bijlage A2 zijn de enquêteresultaten weergegeven voor de hele groep respondenten (53 stuks), voor de groep respondenten die is benut voor dit onderzoek (37) en voor enkele subgroepen van die 37. Dit wordt hieronder verder toegelicht.

### 3.2.1 Algemene resultaten

#### 3.2.1.1 Kenmerken respondenten

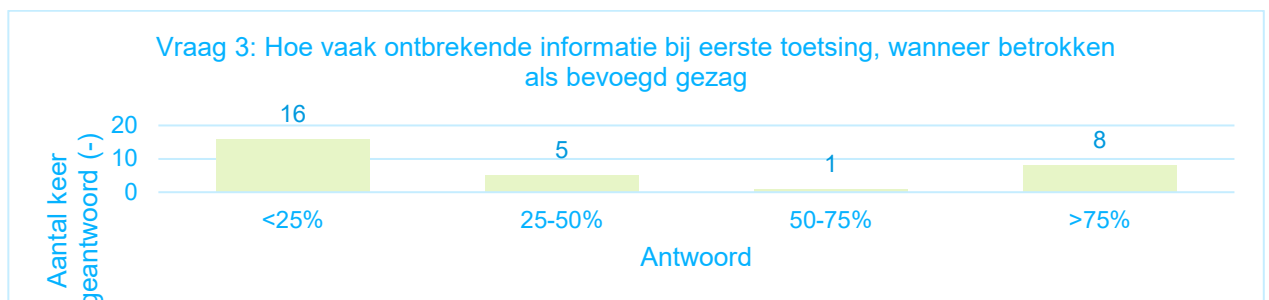
In totaal hebben 53 personen de enquête ingevuld. In de resultaten zijn de bevindingen van 37 respondenten meegenomen. De overige enquêtes zijn niet meegenomen in het onderzoek aangezien de betreffende respondenten in de afgelopen 5 jaar niet betrokken zijn geweest bij het indienen van een milieueffectrapportage bij de Commissie mer. Dit was een randvoorwaarde voor deelname aan het onderzoek.

De 37 respondenten hebben de volgende kenmerken:

- De respondenten zijn overwegend werkzaam bij gemeenten (17), gevolgd door omgevingsdiensten (7), waterschappen (6), provincies (5), een ministerie (1) en een overig (1).



- De ervaring van de respondenten in de mer-praktijk is als volgt.
  - minder dan 1 jaar: 3
  - 1 jaar tot 2 jaar: 5
  - 2 jaar tot 5 jaar: 9
  - 5 jaar tot 10 jaar: 9
  - 10 jaar of meer: 11
- De respondenten zijn betrokken geweest bij het indienen van verschillende type MER'en:
  - 28 respondenten hebben ervaring met plan-MER (zonder de combinatie met project-MER)
  - 23 respondenten hebben ervaring met project-MER (zonder de combinatie met plan-MER)
  - 16 respondenten hebben ervaring met beide typen MER (maar niet in combinatie)
  - 15 respondenten hebben ervaring met combinatie van plan-MER en project-MER
- 30 respondenten geven aan dat bij eerste toetsing door de Commissie mer sprake was van het **ontbreken van essentiële informatie in een MER** waar zijzelf als bevoegd gezag bij betrokken waren. Onderstaand figuur geeft aan in welk percentage van de MER'en waar de respondenten aan hebben gewerkt essentiële informatie ontbreekt. Opmerkelijk is het feit dat deze percentages afwijken van de feitelijke percentages zoals gepresenteerd door de Commissie mer. De oorzaken van dit verschil zijn in dit onderzoek niet onderzocht.



### 3.2.2 Typen analyses

De enquêteresultaten zijn geanalyseerd voor de hele groep respondenten, waarbij de respondenten die de afgelopen vijf jaar geen ervaring hebben met het indienen van een MER bij de Commissie mer buiten beschouwing zijn gelaten. Hierbij merken we op dat niet alle 37 respondenten alle vragen hebben beantwoord.

Daarnaast zijn in bijlage A2 de resultaten uitgesplitst weergegeven voor enkele subgroepen. De keuze voor deze subgroepen is gebaseerd op de potentiële oorzaak-effect relaties zoals weergegeven in het conceptueel model (figuur 2-2):

- a) respondenten werkzaam bij de gemeente (17 personen)
- b) respondenten werkzaam bij omgevingsdienst, waterschap of provincie (18 personen)
- c) respondenten met meer dan 5 jaar werkervaring in de mer-praktijk (20 personen)
- d) respondenten met ervaring met een plan-MER (28)
- e) respondenten met ervaring met een project-MER (23)
- f) respondenten met ervaring met de combinatie plan-MER en project-MER (16):



### 3.2.3 Algemene bevindingen

In de enquête zijn (naast diverse vragen omtrent de kenmerken van de respondent) vier inhoudelijke vragen gesteld:

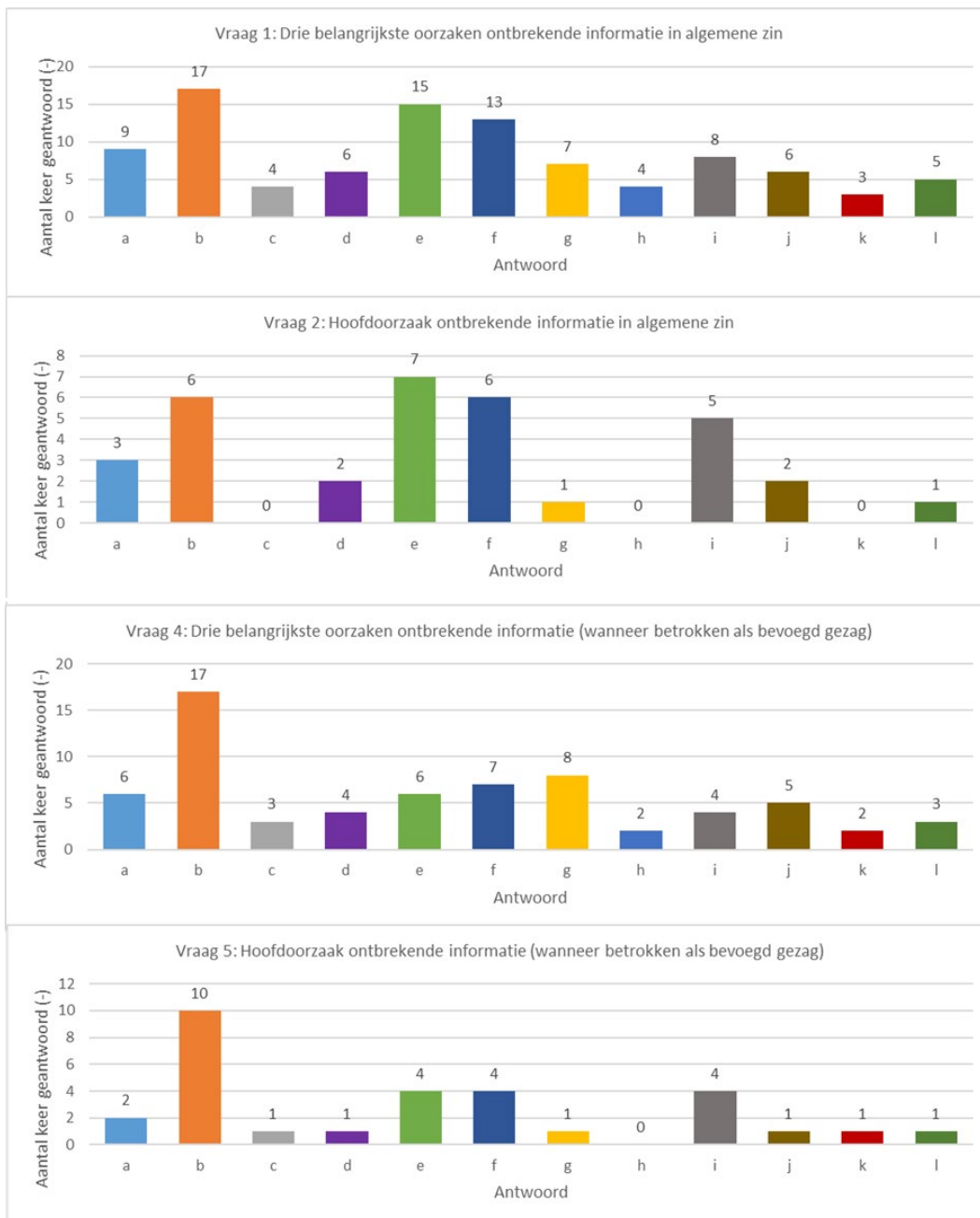
- V1: Wat zijn volgens u over het algemeen (dus niet alleen bij uw eigen organisatie) de drie belangrijkste oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten in de afgelopen 5 jaar? (u kunt maximaal drie antwoorden aanvinken)
- V2: Wat ziet u daarbij in het algemeen (dus niet alleen bij uw eigen organisatie) als hoofdoorzaak in de afgelopen 5 jaar? (1 antwoord mogelijk)
- V4: Wat waren volgens u binnen uw eigen organisatie de belangrijkste oorzaken in de afgelopen 5 jaar? (u kunt maximaal drie antwoorden aanvinken)
- V5: Wat ziet u van deze drie belangrijkste oorzaken als hoofdoorzaak in de afgelopen 5 jaar? (1 antwoord mogelijk)

De antwoorden op deze vier vragen worden op de volgende twee pagina's weergegeven. Het gaat bij deze resultaten om de antwoorden van de gehele groep zich kwalificerende respondenten; in totaal 37 personen die aangeven dat ze in de afgelopen vijf jaar als bevoegd gezag betrokken zijn geweest bij het indienen van een MER. Let op: niet alle 37 respondenten hebben alle vragen beantwoord. Niet alle 37 respondenten hebben bij vraag V1 en vraag V5 het maximale aantal van 3 antwoorden gegeven.

Subgroepnaam:	Alle reacties
0-respondenten:	verwijderd
type organisatie:	geen onderscheid
ervaring met MER:	geen onderscheid
ervaring met type MER:	geen onderscheid
Subgroepgrootte:	37

Mogelijke antwoorden		Aantal			
		V1	V2	V4	V5
a) Complexiteit/ vernieuwing van de procedures en	a	9	3	6	2
b) Complexiteit van de inhoud van het MER	b	17	6	17	10
c) Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit	c	4	0	3	1
d) Maatschappelijke gevoeligheid rondom het voorgenomen besluit	d	6	2	4	1
e) De meerwaarde van het MER wordt niet gezien; het MER is om die reden niet voldoende uitgewerkt	e	15	7	6	4
f) Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende	f	13	6	7	4
g) Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende	g	7	1	8	1
h) Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende	h	4	0	2	0
i) Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r. over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	i	8	5	4	4
j) Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	j	6	2	5	1
k) Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie m.e.r. als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt	k	3	0	2	1
l) Bevoegd gezag heeft geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gevraagd	l	5	1	3	1
<b>Totaal</b>		<b>97</b>	<b>33</b>	<b>67</b>	<b>30</b>

Tabel 3.1. Resultaten enquête voor de hele groep van 37 zich kwalificerende respondenten



Figuur 3.1. Grafische weergave van de resultaten van de enquête voor de hele groep van 37 zich kwalificerende respondenten

Hieronder wordt voor ieder van de vier inhoudelijke vragen een opsomming gegeven van de antwoorden die het vaakst zijn gegeven.

- V1: Wat zijn volgens u over het algemeen (dus niet alleen bij uw eigen organisatie) de drie belangrijkste oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten in de afgelopen 5 jaar? (u kunt maximaal drie antwoorden aanvinken)
  - a. Complexiteit van de inhoud van het MER (17x);
  - b. De meerwaarde van het MER wordt niet gezien (15x);
  - c. Kennis- en ervaringsniveau is niet voldoende (13x);
- V2: Wat ziet u daarbij in het algemeen (dus niet alleen bij uw eigen organisatie) als hoofdoorzaak in de afgelopen 5 jaar? (1 antwoord mogelijk): hier worden twee oorzaken bijna even vaak genoemd: 'meerwaarde van het MER wordt niet gezien' (7x) en 'complexiteit van de inhoud van het MER' (6x)
- V4: Wat waren volgens u binnen uw eigen organisatie de belangrijkste oorzaken in de afgelopen 5 jaar? (u kunt maximaal drie antwoorden aanvinken)
  - a. Complexiteit van de inhoud van het MER. (17x);
  - b. Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende (8x);
  - c. Kennis- en ervaringsniveau bij betrokken is niet voldoende (7x).
- V5: Wat ziet u van deze drie belangrijkste oorzaken als hoofdoorzaak in de afgelopen 5 jaar? (1 antwoord mogelijk): Complexiteit van de inhoud van het MER (10x)

In bijlage A2 zijn vergelijkbare tabellen en grafieken opgenomen voor diverse subgroepen respondenten. Ten aanzien van de subgroepen respondenten kunnen de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- Gemeenten geven ten opzichte van andere respondenten vaker aan dat de "complexiteit/ vernieuwing van de procedures en regelgeving rondom het MER" een belangrijke oorzaak is voor het ontbreken van essentiële informatie. Terwijl de groep met andere respondenten (omgevingsdiensten, waterschap en provincie) juist aangeven dat "kennis en ervaringsniveau is niet voldoende" een belangrijke oorzaak is.
- De reacties van de subgroep respondenten met meer dan vijf jaar ervaring laten globaal dezelfde oorzaken zien als de volledige groep met 37 respondenten (zoals hierboven geschetst). Uitzondering daarop is het antwoord op vraag V5 (hoofdoorzaak binnen de eigen organisatie):
  - De subgroep met meer dan vijf jaar ervaring geeft het vaakst als antwoord: 'verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie mer'.
  - De gehele groep van 37 respondenten geeft het vaakst als antwoord: 'de complexiteit van de inhoud van het MER'
- Uit de reacties van respondenten met alléén betrokkenheid bij project-MER (23 respondenten) dan wel plan-MER (28 respondenten) komen globaal dezelfde oorzaken naar voren als bij de volledige groep met 37 respondenten.

### 3.2.4 Minder belangrijke oorzaken

Naast oorzaken die vaak worden genoemd, zijn er ook oorzaken uit het conceptueel model die in de enquête niet of weinig worden genoemd als belangrijk voor het ontbreken van essentiële informatie. De oorzaken die niet tot nauwelijks (maximaal 1 keer) als belangrijke oorzaak zijn gekozen door de respondenten van de enquête zijn:

- Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit
- Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie mer als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt
- Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende

## 4 Discussie

### 4.1 Belangrijkste oorzaken van het ontbreken van informatie

In dit onderzoek staat de volgende vraag centraal: *Wat zijn, gezien vanuit het bevoegd gezag, de belangrijkste oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten op het moment van toetsing?* Door middel van het afnemen van interviews en het uitzetten van enquêtes is in beeld gebracht wat de belangrijkste oorzaken zijn voor het ontbreken van essentiële informatie.

#### 4.1.1 Interviews

In de 12 interviews zijn de volgende oorzaken het vaakst genoemd voor het ontbreken van essentiële informatie:

1. Verschil van inzicht tussen de Commissie mer en bevoegd gezag
2. Complexiteit van de inhoud van het MER
3. Beschikbare tijd voor de mer-procedure

Bovenstaande oorzaken zijn het vaakst genoemd door de respondenten. Hierbij is door geïnterviewden in de meeste gevallen aangegeven dat:

- er geen verschil is tussen oorzaken binnen de eigen organisatie en algemene oorzaken
- er geen hoofdoorzaak kan worden aangegeven, omdat er meestal sprake is van een samenspel van meerdere oorzaken die leiden tot het ontbreken van essentiële informatie.

#### 4.1.2 Enquête

Uit de enquête met 37 respondenten komt de volgende top 3 van oorzaken die het vaakst zijn genoemd als belangrijkste oorzaken voor ontbreken van essentiële informatie in het algemeen en vanuit eigen organisatie naar voren:

Top 3 algemene belangrijkste oorzaken (niet alleen uit eigen ervaring):

1. Complexiteit van de inhoud van het MER (17x);
2. De meerwaarde van het MER wordt niet gezien (15x);
3. Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende (13x);

Top 3 belangrijkste oorzaken uit ervaring binnen de eigen organisatie:

1. Complexiteit van de inhoud van het MER. (17x);
2. Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende (8x);
3. Kennis- en ervaringsniveau bij betrokken is niet voldoende (7x).

### 4.1.3 Synthese interviews en enquête

Zowel in de interviews als in de enquête wordt de 'complexiteit van de inhoud van de MER' vaak genoemd als belangrijke oorzaak voor het ontbreken van essentiële informatie. Daarnaast volgt uit zowel de interviews als uit de enquête dat er meerdere oorzaken een rol spelen bij het ontbreken van essentiële informatie.

Naast de overeenkomsten zijn er ook verschillen in de resultaten van de enquête en de interviews, zie hiervoor ook de voorgaande paragrafen. De verschillen tussen de resultaten van de enquête en de interviews zijn mogelijk te verklaren door de volgende oorzaken:

- Verschillen in wijze van uitvragen. Bij de interviews werd een open gesprek gevoerd over de belangrijke oorzaken die de geïnterviewde wist op te noemen. Pas later in het interview werd de lijst met oorzaken (vergelijkbaar met het conceptueel model) gepresenteerd. Dit is een bewuste keuze geweest, om te voorkomen dat de antwoorden van de interview respondenten te veel werden gestuurd door het zien van de lijst met oorzaken. In de enquête kreeg de respondent de lijst met oorzaken te zien waar de respondent vervolgens de belangrijkste oorzaken uit moest kiezen. Dit kan geleid hebben tot ander soort resultaten dan bij de interviews. Daarnaast was de uitleg over de lijst met oorzaken in de enquête kort en bondig, terwijl gedurende de interviews de geïnterviewde om extra toelichting kon vragen. Dit kan geleid hebben tot een verschil in interpretatie over wat er wordt bedoeld met de oorzaken.
- Verschillen in aantal en ervaring van respondenten. In het onderzoek zijn 37 enquêtes betrokken en 12 interviews. De ervaring van de twee groepen betrokkenen is als volgt:

Aantal jaren ervaring in de mer-praktijk	geïnterviewden	Respondenten enquête
Minder dan 5 jaar	4	17
Vijf tot 10 jaar	2	9
Meer dan 10 jaar	6	11

#### 4.1.3.1 Minder belangrijke oorzaken

In dit onderzoek ligt de focus op de oorzaken voor het ontbreken van essentiële informatie vanuit het oogpunt van bevoegd gezag, en is voornamelijk bekeken welke oorzaken het vaakst zijn genoemd. Echter, de oorzaken voor het ontbreken van essentiële informatie die minder vaak herkend of genoemd worden door respondenten geven ook waardevolle inzichten in het beter begrijpen van het ontbreken van essentiële informatie.

Er zijn twee oorzaken die in zowel de enquête als de interviews niet vaak worden genoemd en/ of niet altijd worden herkend door de respondenten als oorzaak voor het ontbreken van essentiële informatie. Het gaat hierbij om:

- Beschikbaar budget is niet voldoende
- Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie mer als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt.

Andere oorzaken die niet altijd worden herkend zijn:

- Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit (enquête)
- Geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) (interview)

Het feit dat bovenstaande oorzaken niet tot nauwelijks worden herkend door de respondenten kan betekenen dat ze voor het bevoegd gezag minder vaak als belangrijke oorzaak van het ontbreken van essentiële informatie worden gezien dan andere oorzaken.

#### 4.1.3.2 Reactie mer-coördinatoren op de conceptresultaten

De onderzoeksresultaten zijn op 8 februari in concept gepresenteerd in het merco-overleg. Dit is een groep van +/- 60 personen, werkzaam in de mer-praktijk bij verschillende bevoegde gezagen. Tijdens de presentatie waren ongeveer 20 personen aanwezig.

Bij de conceptresultaten zijn door de aanwezigen de volgende opmerkingen gemaakt:

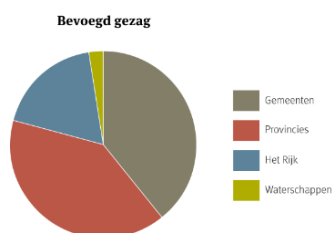
- De resultaten zijn in algemene zin herkenbaar: zowel het gegeven dat het vaak gaat om een combinatie van oorzaken, als ook de top 3 van meest genoemde oorzaken zelf. Een van de aanwezigen benoemt 'politieke belangen' als belangrijke oorzaak in zijn eigen organisatie. Politieke belangen zijn dan niet altijd in lijn met mer, of de meerwaarde van mer wordt door andere personen binnen de organisatie niet gezien. Ook kan tijdsdruk oplopen door politieke druk, waardoor er weinig tijd beschikbaar is voor de mer-procedure. Een andere aanwezige geeft in reactie aan dat hij 'politieke belangen' minder snel als belangrijke oorzaak zou aanwijzen. Deze deelnemer geeft aan dat in zijn organisatie 'de complexiteit van de inhoud van het MER' als belangrijkste oorzaak wordt gezien van het ontbreken van essentiële informatie.
- Behalve het bevoegd gezag spelen ook de andere betrokken actoren een belangrijke rol in de kwaliteit van het MER. Denk daarbij aan initiatiefnemers en opstellers van het MER.
- Het 'ontbreken van essentiële informatie' betekent niet per definitie een diskwalificatie van het betreffende MER. In sommige gevallen kan het MER relatief eenvoudig worden aangepast aan de adviezen van de Commissie mer. In andere gevallen is er sprake van verschil in inzicht tussen het bevoegd gezag en Commissie mer en is aanpassing (naar oordeel van het bevoegd gezag) niet nodig om tot een goed besluit te kunnen komen.

## 4.2 Kanttekeningen bij het onderzoek

Bij dit onderzoek zijn een aantal kanttekeningen te maken. Deze worden hieronder toegelicht voor de enquêtes en de interviews.

Kanttekeningen bij de enquête:

1. De enquête is door 53 mensen ingevuld, waarvan er achteraf slechts 37 bruikbaar zijn gebleken. Hiervoor zijn verschillende oorzaken:
  - Een aantal respondenten had geen ervaring met het indienen van MER'en bij de Commissie mer. Dit was een vereiste aan het onderzoek, waardoor deze enquêtes niet bruikbaar zijn.
  - Een aantal respondenten heeft het invullen van de enquête niet afgemaakt, waardoor de enquête niet of minder bruikbaar is.
2. De enquête is relatief snel ingevuld. De gemiddelde invultijd bedraagt 8 minuten.
3. De enquête is relatief vaak ingevuld door bevoegde gezagen vanuit de gemeente (17x) en in mindere mate door omgevingsdiensten (7), waterschappen (6), provincies (5), ministeries (1) en regionale overheidsdiensten (1). Deze verdeling betreft niet een evenredige afspiegeling van de mer-praktijk. In de praktijk zijn gemeenten en provincies ieder in ongeveer 1/3 van de gevallen het bevoegd gezag. Zie hiervoor onderstaande figuur uit het jaarverslag van de Commissie mer in 2021.



#### Kanttekeningen bij de interviews

In totaal zijn er voor de interviews ongeveer 100 respondenten benaderd, wat geleid heeft tot slechts 15 interviews. Hiervan waren er een aantal niet bruikbaar, doordat de geïnterviewde geen ervaring had met het indienen van MER'en bij de Commissie mer, wat het totaal bruikbare interviews terugbracht tot 12. Vanwege het beperkte aantal interviews is het uitdagender gebleken om patronen te identificeren en conclusies te trekken uit de gevoerde gesprekken. De validiteit van resultaten van de interviews is hierdoor beperkt.

Ook voor de interviews geldt dat het aantal respondenten niet overeenkomstig de mer-praktijk is verdeeld over de verschillende bevoegd gezagen. Het interview is afgenomen met overwegend bevoegd gezagen van gemeenten (6), en in mindere mate met provincies (3), omgevingsdiensten (1), ministerie (1), waterschappen (0) en Rijkswaterstaat (0).

#### Kanttekening bij het onderzoek in het geheel

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat er in dit onderzoek alleen is gekeken naar oorzaken vanuit het perspectief van het bevoegd gezag; er zijn geen andere actoren betrokken die een belangrijke rol hebben in de mer-procedure (zoals Commissie mer, initiatiefnemers, ingenieursbureaus, etc.). De oorzaken die als belangrijk worden gezien in dit onderzoek, hoeven niet de enige oorzaken te zijn die een rol spelen. Het kan zijn dat voor andere actoren, andere oorzaken een belangrijke rol spelen, maar dat maakt geen onderdeel uit van de scope van dit onderzoek.

Tot slot merken we op dat ondanks de bovenstaande kanttekeningen het onderzoek betrekking heeft op zo'n 25% van de MER'en die in de afgelopen 5 jaar zijn getoetst door de Commissie MER. Dit percentage is als volgt afgeleid:

- De Commissie MER heeft in de afgelopen 5 jaar 286 MER'en getoetst
- Aan dit onderzoek hebben +/- 70 personen bijgedragen die ieder minimaal betrekking hebben gehad bij één getoetste MER: 37 personen via de enquête, 12 personen via de interviews en +/- 20 personen via het merco-overleg.



## 5 Conclusie

In dit onderzoek staat de volgende vraag centraal: *Wat zijn, gezien vanuit het bevoegd gezag, de belangrijkste oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in MER'en op het moment van toetsing?*

Uit het onderzoek blijkt dat meerdere oorzaken een rol spelen bij het ontbreken van essentiële informatie in MER'en op het moment van toetsing door de Commissie mer.

De oorzaken die het vaakst naar voren komen uit de interviews (12 respondenten) zijn:

1. Verschil van inzicht tussen de Commissie mer en bevoegd gezag
2. Complexiteit van de inhoud van het MER
3. Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende bij het bevoegd gezag

De oorzaken die het vaakst naar voren komen in de enquête (37 respondenten) zijn:

1. De complexiteit van de inhoud van het MER
2. De meerwaarde van het MER wordt door het bevoegd gezag niet (voldoende) gezien
3. Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende bij het bevoegd gezag
4. Kennis- en ervaringsniveau bij het bevoegd gezag is niet voldoende

De uitkomsten van zowel de interviews als de enquête laten zien dat er **meerdere oorzaken** een rol spelen in het ontbreken van essentiële informatie. De **complexiteit van de inhoud van het MER** wordt zowel bij de enquêtes als bij de interviews vaak genoemd. Er zijn tijdens de interviews geen oorzaken genoemd die in het conceptueel model niet waren voorzien. Dit is een belangrijk gegeven aangezien dit maakt dat de longlist met oorzaken die in de enquête is voorgelegd geen grote omissies kent.

Ten aanzien van de **onderlinge relaties tussen de oorzaken** die het vaakst worden genoemd kan het volgende worden opgemerkt. Twee oorzaken die in het onderzoek vaak zijn genoemd zijn zogenaamde onafhankelijke variabelen (zie conceptueel model, figuur 2-2) en worden (naar verwachting) niet beïnvloed door elkaar of door de andere variabelen in het model. Het gaat hierbij om 'de complexiteit van het MER' en 'Verschil van inzicht tussen de Commissie mer en bevoegd gezag'.

De andere oorzaken die in het onderzoek vaak zijn genoemd zijn zogenaamde mediërende of afhankelijke variabelen, hiertussen bestaan mogelijk onderlinge verbanden en achterliggende oorzaken. Bijvoorbeeld: het feit dat het bevoegd gezag de meerwaarde van het MER niet (voldoende) ziet (punt 2) kan invloed hebben op de variabelen 'beschikbare tijd' en 'kennisniveau en ervaring'. En het feit dat het bevoegd gezag de meerwaarde niet (voldoende) ziet kan worden veroorzaakt door politieke belangen. Deze mogelijke verbanden en achterliggende oorzaken zijn in dit onderzoek verder niet onderzocht.

Tot slot wordt opgemerkt dat er ook een aantal oorzaken is dat tijdens de interviews en enquête niet of nauwelijks wordt genoemd en/ of herkend door de respondenten. Deze oorzaken spelen vanuit het oogpunt van bevoegd gezag waarschijnlijk een minder grote rol in het ontbreken van essentiële informatie dan voorafgaand aan het onderzoek gedacht. Het gaat dan om:

- Beschikbaar budget is niet voldoende
- Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie mer als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt.
- Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit
- Geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

## Bijlagen

### A1 Format voor het interview

Datum:

Tijd:

Aanwezig:

### Introductie

- Welkom en dank voor het nemen van de tijd
- Jezelf kort voorstellen en de aangeven dat je een onderzoek doet voor IenW m.b.t. het MER. Dit interview is onderdeel van het onderzoek.
- Aangeven dat we beginnen met het interview. Je start met de aanleiding van het onderzoek, de onderzoeksvraag en stelt daarna vragen.
  - We doen als Royal HaskoningDHV in opdracht van IenW een onderzoek naar de oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie bij milieueffectrapporten op het moment van de eerste toetsing door de Commissie mer
  - Deze onderzoeksvraag komt voort uit Kamervragen over het ontbreken van deze informatie. De constatering dat er essentiële informatie ontbreekt komt vanuit de Commissie mer.
  - De onderzoeksvraag luidt: wat zijn, gezien vanuit het bevoegd gezag, de belangrijkste oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten op het moment van toetsing?
  - Hiervoor hebben we vandaag een interview met u, omdat u ervaring heeft met de mer-praktijk in de rol van bevoegd gezag in de afgelopen 5 jaar.
  - Het doel van het interview is om te achterhalen wat volgens u, het bevoegd gezag, de belangrijkste oorzaken zijn.
- Opzet bespreken van het interview en vragen of de opzet akkoord is
  - Starten met algemene vragen over de rol en ervaring waarin hij/zij zichzelf kan introduceren (blok 1)
  - Vragen over het MER in de algemene zin (blok 2)
  - Vragen over het MER waarbij de geïnterviewde betrokken was (blok 3)
  - Afsluiten met enkele checkvragen (blok 4)
  - Na het interview vertel je meer over het vervolg van het onderzoek
- Vragen om akkoord voor het opnemen van het interview. Aangeven dat het puur voor verslaglegging is en dat de opname daarna verwijderd wordt. De resultaten delen we geanonimiseerd met het ministerie.

## Vragenlijst interview

### Blok 1: Open algemene vragen over rol en ervaring

1. Bij welk type organisatie werkt u? (gemeente, provincie, waterschap, omgevingsdienst, Rijkswaterstaat, RVO of ministerie)
2. Als u bij een gemeente werkt, is dit dan een kleine (<30.000 inwoners), middelgrote (30.000 – 80.000 inwoners) of grote gemeente (>80.000 inwoners)?

3. Hoelang bent u werkzaam bij uw huidige werkgever?
4. In welke functie?
5. Hoeveel jaar werkervaring heeft u? (werkervaring in het algemeen)
6. Hoeveel jaar werkervaring heeft u in de mer-praktijk?
  - o Bij deze werkgever?
  - o *Als de geïnterviewde minder dan 5 jaar werkt bij deze werkgever: bij eerdere werkgever (welke)?*
7. Hoe vaak bent u **in de afgelopen 5 jaar** betrokken geweest bij een project-MER (**zonder Plan-MER**) die is ingediend bij de Commissie mer? (bij deze werkgever of bij eerdere werkgevers).
8. Hoe vaak bent u **in de afgelopen 5 jaar** betrokken geweest bij een Plan-MER (**zonder Project-MER**) die is ingediend bij de Commissie mer? (bij deze werkgever of bij eerdere werkgevers).
9. Hoe vaak bent u **in de afgelopen 5 jaar** betrokken geweest bij een **combinatie** van een Project-MER en Plan-MER die is ingediend bij de Commissie mer? (bij deze werkgever of bij eerdere werkgevers).
10. In welke rol meestal? (*bijvoorbeeld: beslissend, adviserend, coördinerend, ondersteunend*)
11. En was uw organisatie bij de hierboven genoemde milieueffectrapportages meestal alleen bevoegd gezag of naast bevoegd gezag ook initiatiefnemer? En in hoeveel van de gevallen (< 25%; 25-50%; 50-75%; >75%)?

#### **Blok 2: Open vraag over de oorzaken in algemene zin**

Dit gaat dus over de oorzaken in de algemene zin en is breder dan uw eigen ingediende MER'en en uw organisatie. Hierna gaan we verder in op uw eigen ingediende MER'en.

12. De Commissie mer constateert dat bij de eerste toetsing bijna altijd essentiële informatie in milieueffectrapporten ontbreekt (2022: 42 v/d 46 rapporten). Wat zijn volgens u de hoofdoorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten **in algemene zin** (dus niet alleen bij uw eigen organisatie)?
13. Wat ziet u als belangrijkste hoofdoorzaak (in algemene zin)?
  - o Wilt u deze hoofdoorzaak verder toelichten?

#### **Blok 3: Open vragen over de oorzaken vanuit eigen ervaring**

14. Heeft u wel eens meegemaakt dat er bij eerste toetsing door de Commissie mer sprake was van het ontbreken van essentiële informatie in een MER waar u zelf als bevoegd gezag bij betrokken was?
  - o Zo ja, in welk percentage van de MER'en waarbij u als bevoegd gezag betrokken was?
15. Wat zijn volgens u de belangrijkste oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie in milieueffectrapporten in de afgelopen 5 jaar **bij u/uw organisatie** als bevoegd gezag?
16. Wat ziet u daarbij als de hoofdoorzaak?
  - o Kunt u deze verder toelichten?

#### **Blok 4: Slot checkvragen:**

In de voorbereiding van dit onderzoek hebben we zelf ook een lijst opgesteld met mogelijke oorzaken van het ontbreken van essentiële informatie, vanuit het bevoegd gezag. Deze lijst laat ik u nu zien. Ik wil u vragen deze oorzaken zelfstandig te lezen.

*Ter info: Het is hierbij belangrijk om te beseffen dat er ook oorzaken kunnen zijn die buiten de invloed vallen van het bevoegd gezag. Deze oorzaken maken geen deel uit van dit onderzoek*

17. Als u deze lijst ziet, zijn er dan nog oorzaken die u mist? Zo ja, welke zijn dat?
18. Zijn er oorzaken die u niet herkent? Zo ja, welke zijn dat?
19. Dit is het einde van het interview. Wilt u nog iets opmerken/ toevoegen?

## Afsluiting

- Dank voor uw tijd
- Bij afronding krijgen de geïnterviewde het onderzoeksrapport toegestuurd. Dat is rond maart/april 2024. Het is vervolgens aan het ministerie van IenW wat zij verder doet met de resultaten van het onderzoek.
- Heeft u nog vragen?
- **Heeft u nog suggesties voor contactpersonen bij gemeenten? Liefst met naam, mailadressen, en telefoonnummer.**
- Verzoek: ten behoeve van dit onderzoek zetten we ook een enquête uit onder een groot aantal Bevoegde Gezagen, via algemene mailadressen per organisatie. Mocht deze enquête bij u terecht komen dan is het verzoek om deze niet zelf in te vullen, maar deze zo mogelijk door een collega te laten invullen. Hiermee willen we voorkomen dat uw ervaringen twee keer worden meegenomen in het onderzoek.

## A2 Resultaten enquête

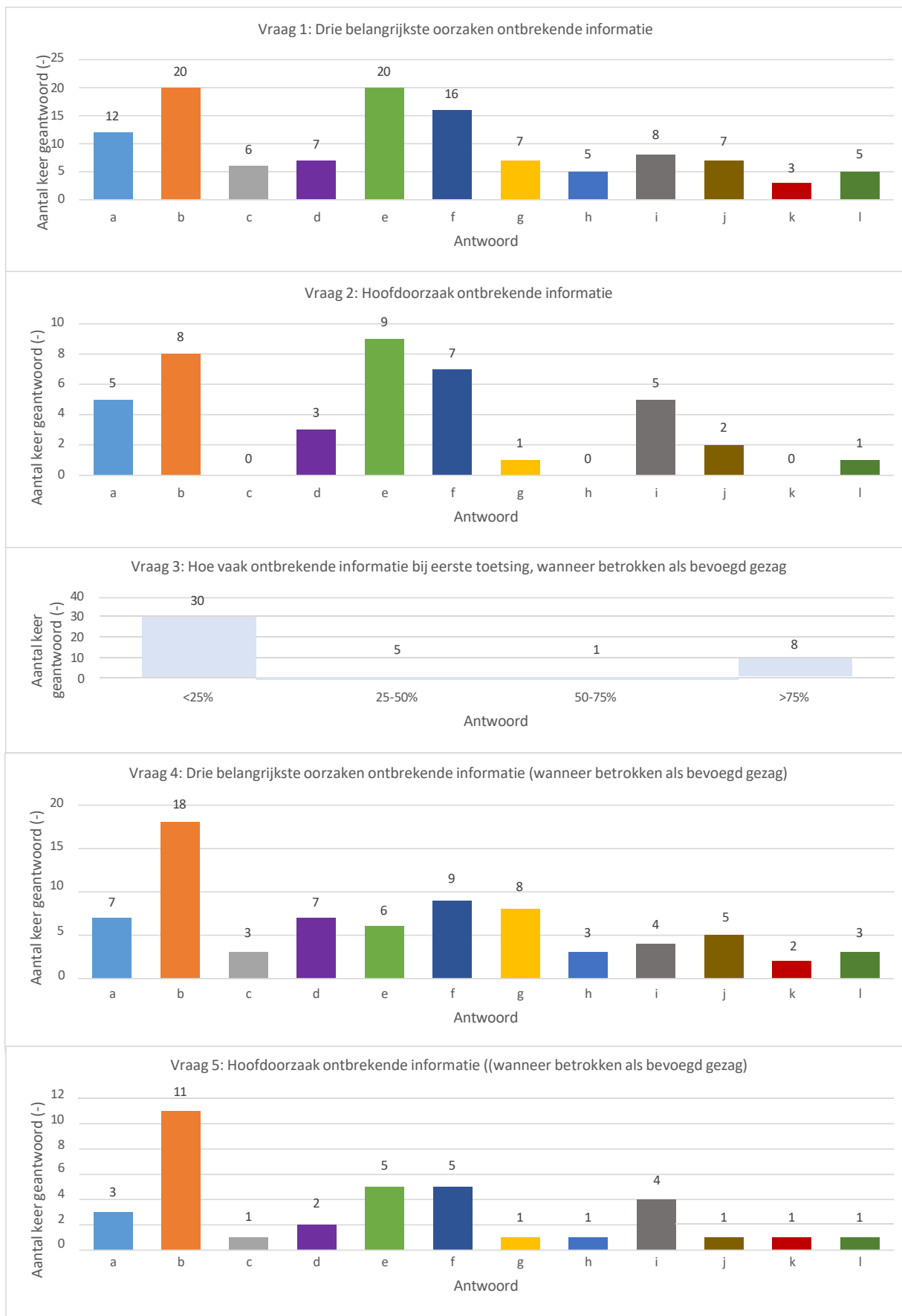
Alle respondenten (zonder filter):

<b>DASHBOARD GROEPEN FILTERS</b>	verwijderde respondenten	geen f
	gemeente of niet	geen f
	werkervaring > 5j	geen f
	MER	geen f

<b>Subgroepnaam:</b>	<b>Alle reacties</b>
0-respondenten:	meegenomen
type organisatie:	geen onderscheid
ervaring met MER:	geen onderscheid
type ervaring met MER:	geen onderscheid
Subgroepgrootte:	53

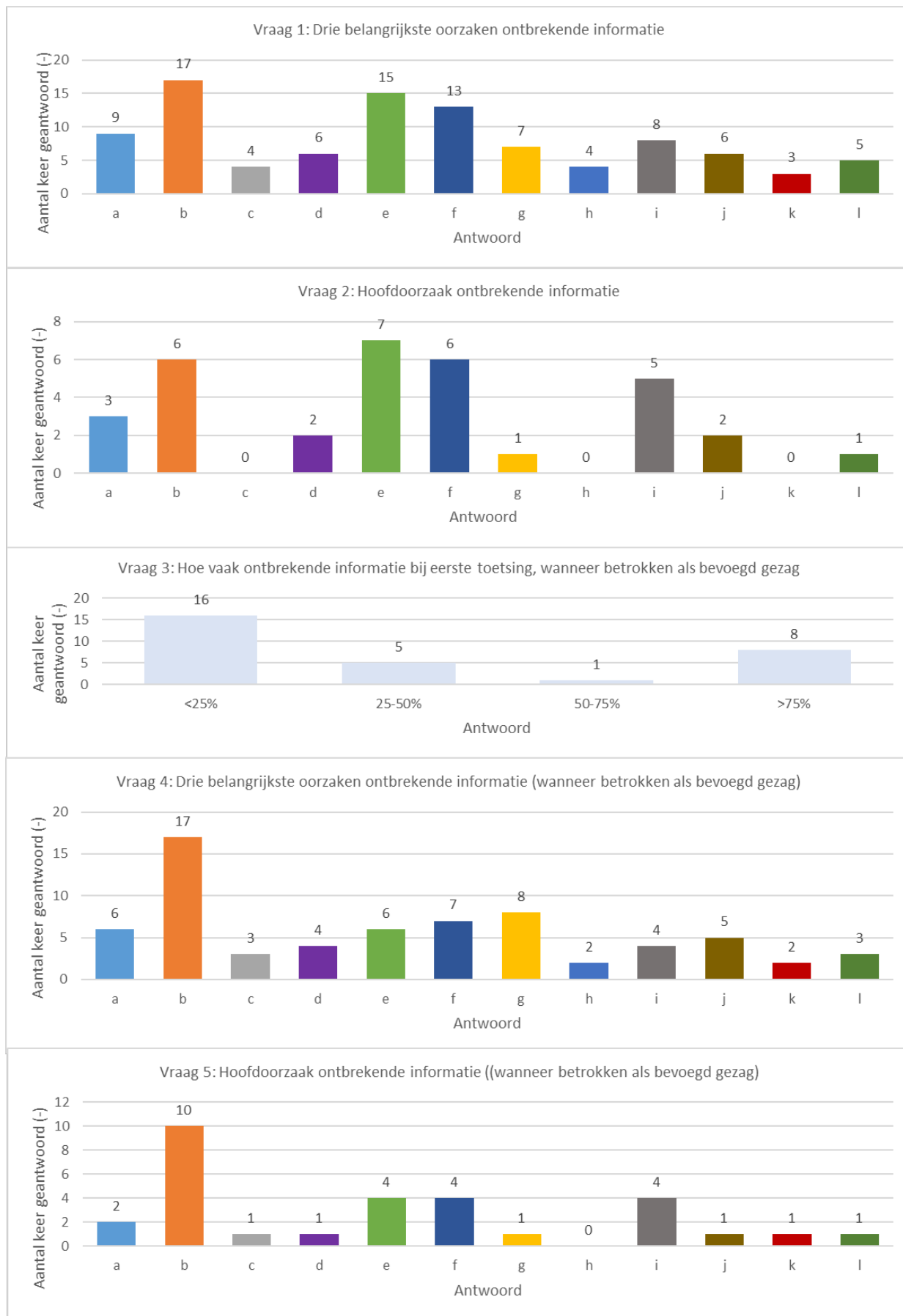
Mogelijke antwoorden		Aantal			
		V1	V2	V4	V5
a) Complexiteit/ vernieuwing van de procedures en	a	12	5	7	3
b) Complexiteit van de inhoud van het MER	b	20	8	18	11
c) Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit	c	6	0	3	1
d) Maatschappelijke gevoeligheid rondom het voorgenomen besluit	d	7	3	7	2
e) De meerwaarde van het MER wordt niet gezien; het MER is om die reden niet voldoende uitgewerkt	e	20	9	6	5
f) Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende	f	16	7	9	5
g) Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende	g	7	1	8	1
h) Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende	h	5	0	3	1
i) Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r. over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	i	8	5	4	4
j) Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	j	7	2	5	1
k) Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie m.e.r. als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt	k	3	0	2	1
l) Bevoegd gezag heeft geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gevraagd	l	5	1	3	1
<b>Totaal</b>		<b>116</b>	<b>41</b>	<b>75</b>	<b>36</b>

Antwoord	V3
<25%	30
25-50%	5
50-75%	1
>75%	8
<b>Totaal</b>	<b>44</b>



Alle respondenten (zonder nul-metingen):

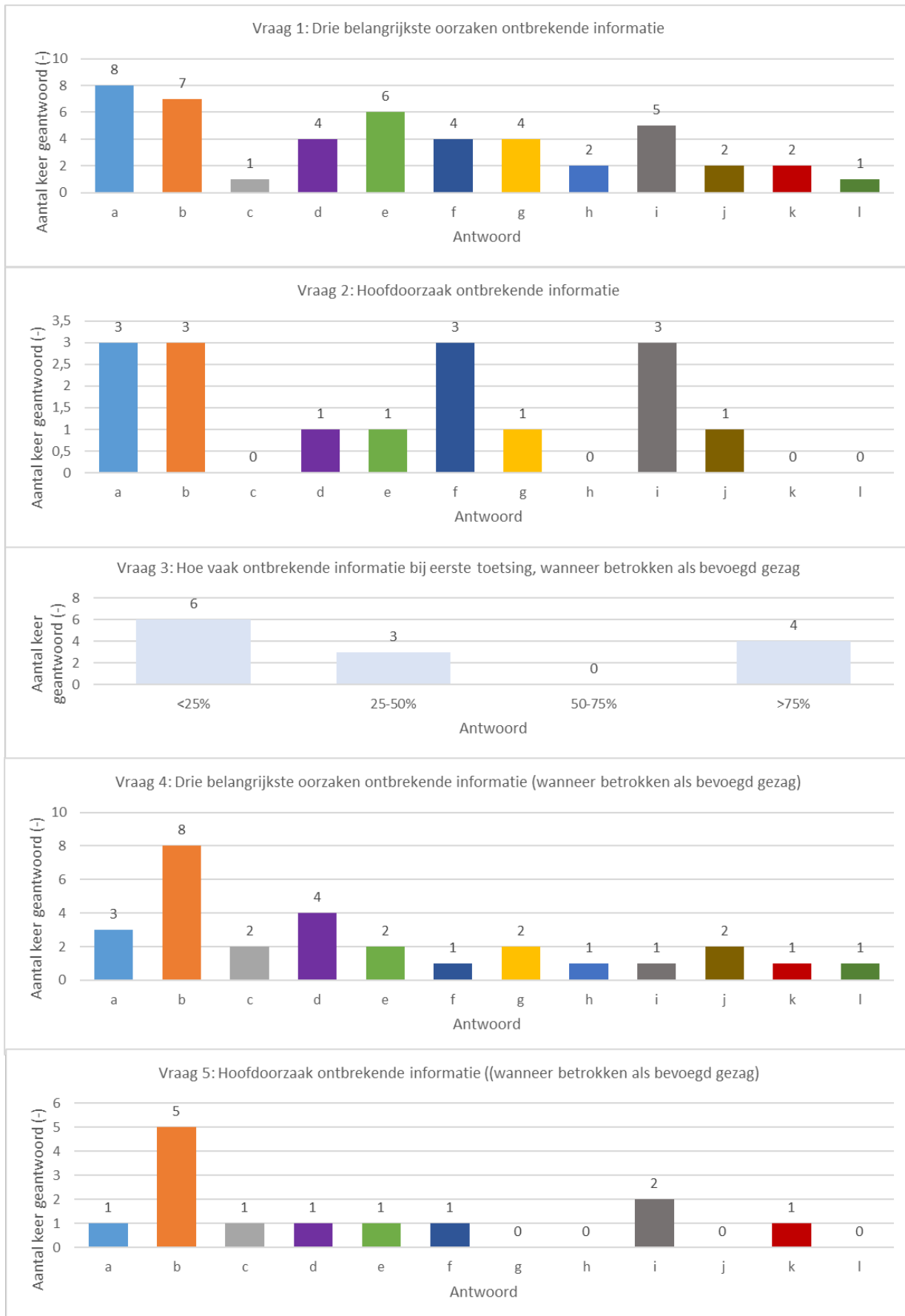
DASHBOARD GROEPEN FILTERS		verwijderde respondenten				filter
		gemeente of niet				geen filter
		werkervaring > 5j				geen filter
		MER				geen filter
<b>Subgroepnaam:</b>		<b>Alle reacties</b>				
0-respondenten:		verwijderd				
type organisatie:		geen onderscheid				
ervaring met MER:		geen onderscheid				
type ervaring met MER:		geen onderscheid				
Subgroepgrootte:						37
		<b>Aantal</b>				
<b>Mogelijke antwoorden</b>		<b>V1</b>	<b>V2</b>	<b>V4</b>	<b>V5</b>	
a) Complexiteit/ vernieuwing van de procedures en	a	9	3	6	2	
b) Complexiteit van de inhoud van het MER	b	17	6	17	10	
c) Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit	c	4	0	3	1	
d) Maatschappelijke gevoeligheid rondom het voorgenomen besluit	d	6	2	4	1	
e) De meerwaarde van het MER wordt niet gezien; het MER is om die reden niet voldoende uitgewerkt	e	15	7	6	4	
f) Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende	f	13	6	7	4	
g) Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende	g	7	1	8	1	
h) Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende	h	4	0	2	0	
i) Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r. over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	i	8	5	4	4	
j) Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	j	6	2	5	1	
k) Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie m.e.r. als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt	k	3	0	2	1	
l) Bevoegd gezag heeft geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gevraagd	l	5	1	3	1	
<b>Totaal</b>		<b>97</b>	<b>33</b>	<b>67</b>	<b>30</b>	
<b>Antwoord</b>		<b>V3</b>				
<25%		16				
25-50%		5				
50-75%		1				
>75%		8				
<b>Totaal</b>		<b>30</b>				





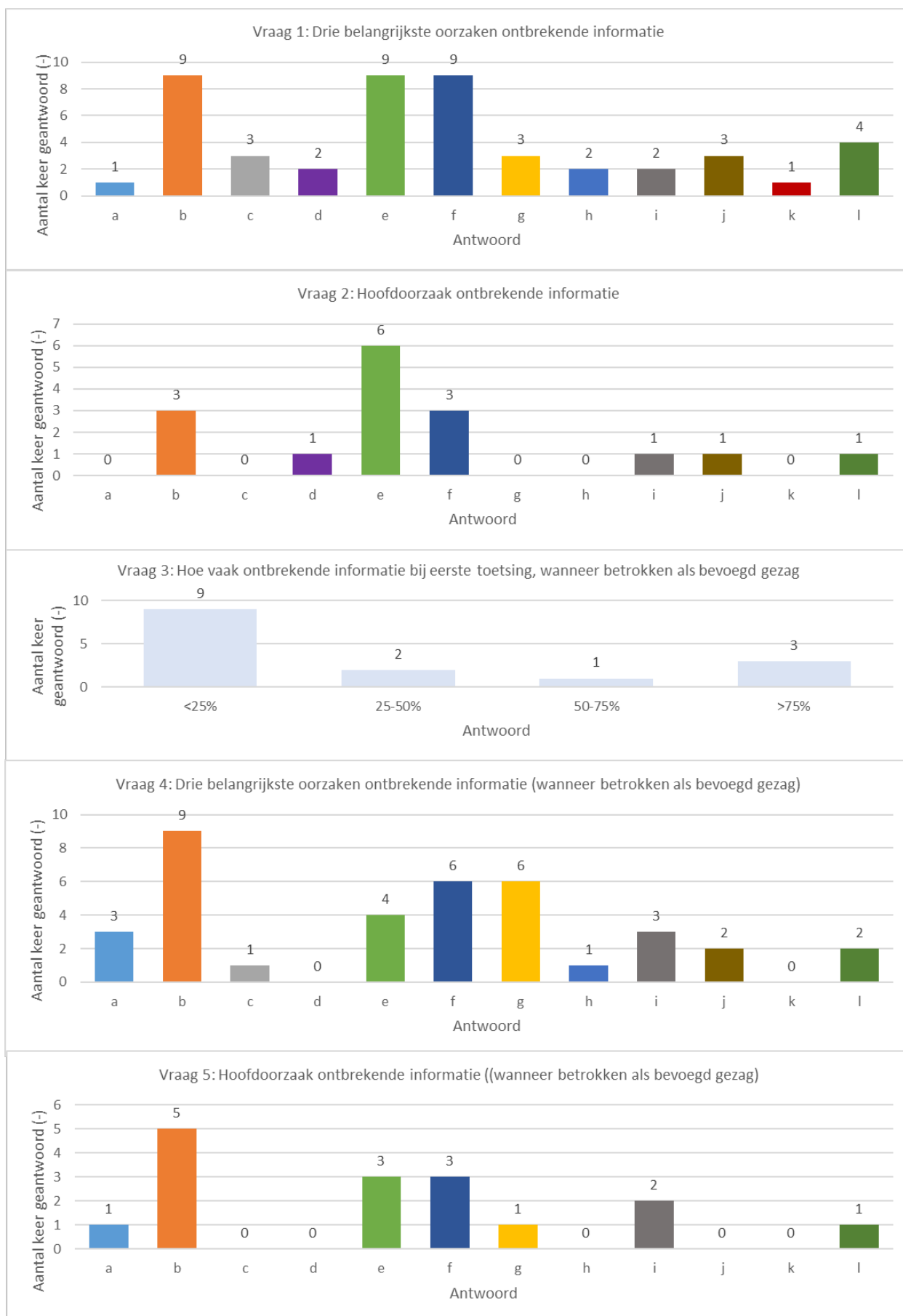
Alle respondenten werkende bij de gemeente:

DASHBOARD GROEPEN FILTERS		verwijderde respondenten				filter
		gemeente of niet				gemeente
		werkervaring > 5j				geen filter
		MER				geen filter
<b>Subgroepnaam:</b>		<b>Alle reacties</b>				
0-respondenten:		verwijderd				
type organisatie:		gemeente				
ervaring met MER:		geen onderscheid				
type ervaring met MER:		geen onderscheid				
Subgroepgrootte:						17
		<b>Aantal</b>				
<b>Mogelijke antwoorden</b>		<b>V1</b>	<b>V2</b>	<b>V4</b>	<b>V5</b>	
a) Complexiteit/ vernieuwing van de procedures en	a	8	3	3	1	
b) Complexiteit van de inhoud van het MER	b	7	3	8	5	
c) Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit	c	1	0	2	1	
d) Maatschappelijke gevoeligheid rondom het voorgenomen besluit	d	4	1	4	1	
e) De meerwaarde van het MER wordt niet gezien; het MER is om die reden niet voldoende uitgewerkt	e	6	1	2	1	
f) Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende	f	4	3	1	1	
g) Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende	g	4	1	2	0	
h) Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende	h	2	0	1	0	
i) Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r. over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	i	5	3	1	2	
j) Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	j	2	1	2	0	
k) Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie m.e.r. als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt	k	2	0	1	1	
l) Bevoegd gezag heeft geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gevraagd	l	1	0	1	0	
<b>Totaal</b>		<b>46</b>	<b>16</b>	<b>28</b>	<b>13</b>	
<b>Antwoord</b>		<b>V3</b>				
<25%		6				
25-50%		3				
50-75%		0				
>75%		4				
<b>Totaal</b>		<b>13</b>				



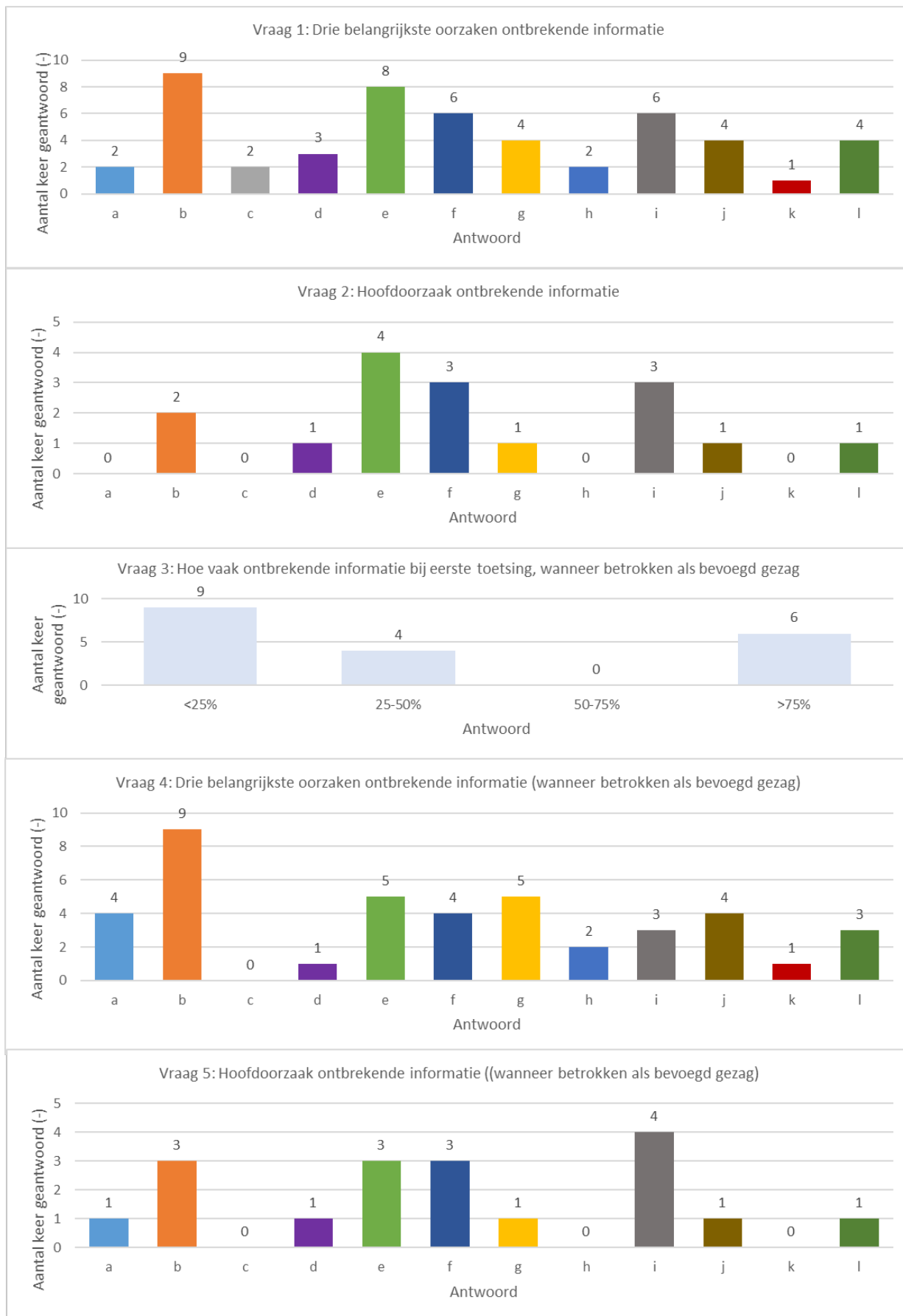
## Alle respondenten werkende bij de omgevingsdienst, waterschap en provincie:

<b>DASHBOARD GROEPEN FILTERS</b>		verwijderde respondenten				filter
		gemeente of niet				omg_wat_prov
		werkervaring > 5j				geen filter
		MER				geen filter
<b>Subgroepnaam:</b>		<b>Alle reacties</b>				
0-respondenten:		verwijderd				
type organisatie:		st + waterschap + provincie				
ervaring met MER:		geen onderscheid				
type ervaring met MER:		geen onderscheid				
Subgroepgrootte:					18	
		<b>Aantal</b>				
<b>Mogelijke antwoorden</b>		<b>V1</b>	<b>V2</b>	<b>V4</b>	<b>V5</b>	
a) Complexiteit/ vernieuwing van de procedures en	a	1	0	3	1	
b) Complexiteit van de inhoud van het MER	b	9	3	9	5	
c) Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit	c	3	0	1	0	
d) Maatschappelijke gevoeligheid rondom het voorgenomen besluit	d	2	1	0	0	
e) De meerwaarde van het MER wordt niet gezien; het MER is om die reden niet voldoende uitgewerkt	e	9	6	4	3	
f) Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende	f	9	3	6	3	
g) Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende	g	3	0	6	1	
h) Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende	h	2	0	1	0	
i) Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r. over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	i	2	1	3	2	
j) Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	j	3	1	2	0	
k) Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie m.e.r. als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt	k	1	0	0	0	
l) Bevoegd gezag heeft geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gevraagd	l	4	1	2	1	
<b>Totaal</b>		<b>48</b>	<b>16</b>	<b>37</b>	<b>16</b>	
<b>Antwoord</b>		<b>V3</b>				
<25%		9				
25-50%		2				
50-75%		1				
>75%		3				
<b>Totaal</b>		<b>15</b>				



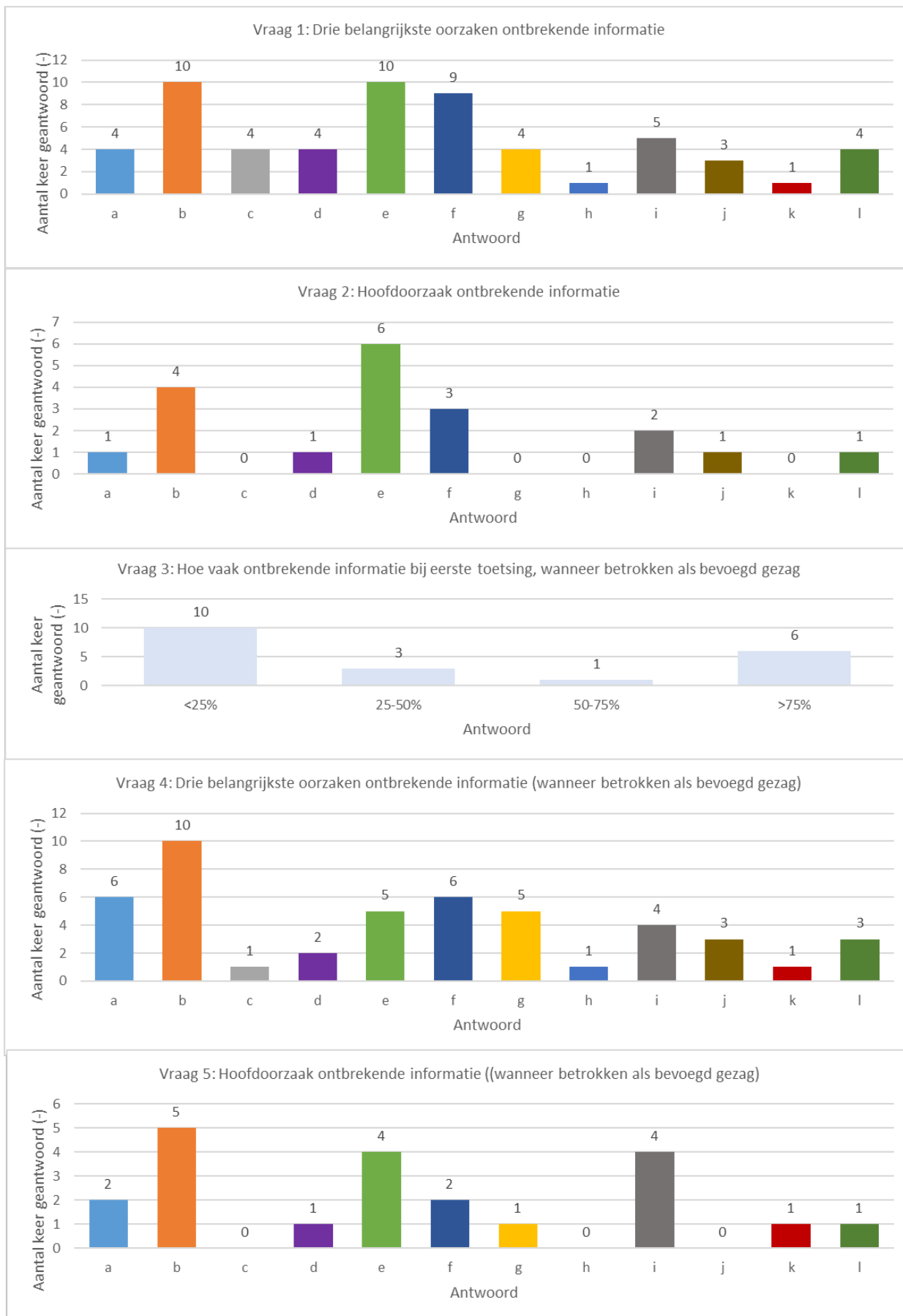
## Alle respondenten met meer dan 5 jaar werkervaring in MER-praktijk:

<b>DASHBOARD GROEPEN FILTERS</b>		verwijderde respondenten				filter
		gemeente of niet				geen filter
		werkervaring > 5j				filter
		MER				geen filter
<b>Subgroepnaam:</b>		<b>Alle reacties</b>				
0-respondenten:		verwijderd				
type organisatie:		geen onderscheid				
ervaring met MER:		> 5 jaar				
type ervaring met MER:		geen onderscheid				
Subgroepgrootte:					20	
		<b>Aantal</b>				
<b>Mogelijke antwoorden</b>		<b>V1</b>	<b>V2</b>	<b>V4</b>	<b>V5</b>	
a) Complexiteit/ vernieuwing van de procedures en	a	2	0	4	1	
b) Complexiteit van de inhoud van het MER	b	9	2	9	3	
c) Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit	c	2	0	0	0	
d) Maatschappelijke gevoeligheid rondom het voorgenomen besluit	d	3	1	1	1	
e) De meerwaarde van het MER wordt niet gezien; het MER is om die reden niet voldoende uitgewerkt	e	8	4	5	3	
f) Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende	f	6	3	4	3	
g) Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende	g	4	1	5	1	
h) Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende	h	2	0	2	0	
i) Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r. over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	i	6	3	3	4	
j) Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	j	4	1	4	1	
k) Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie m.e.r. als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt	k	1	0	1	0	
l) Bevoegd gezag heeft geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gevraagd	l	4	1	3	1	
<b>Totaal</b>		<b>51</b>	<b>16</b>	<b>41</b>	<b>18</b>	
<b>Antwoord</b>		<b>V3</b>				
<25%		9				
25-50%		4				
50-75%		0				
>75%		6				
<b>Totaal</b>		<b>19</b>				



## Alle respondenten betrokken bij de project-MER:

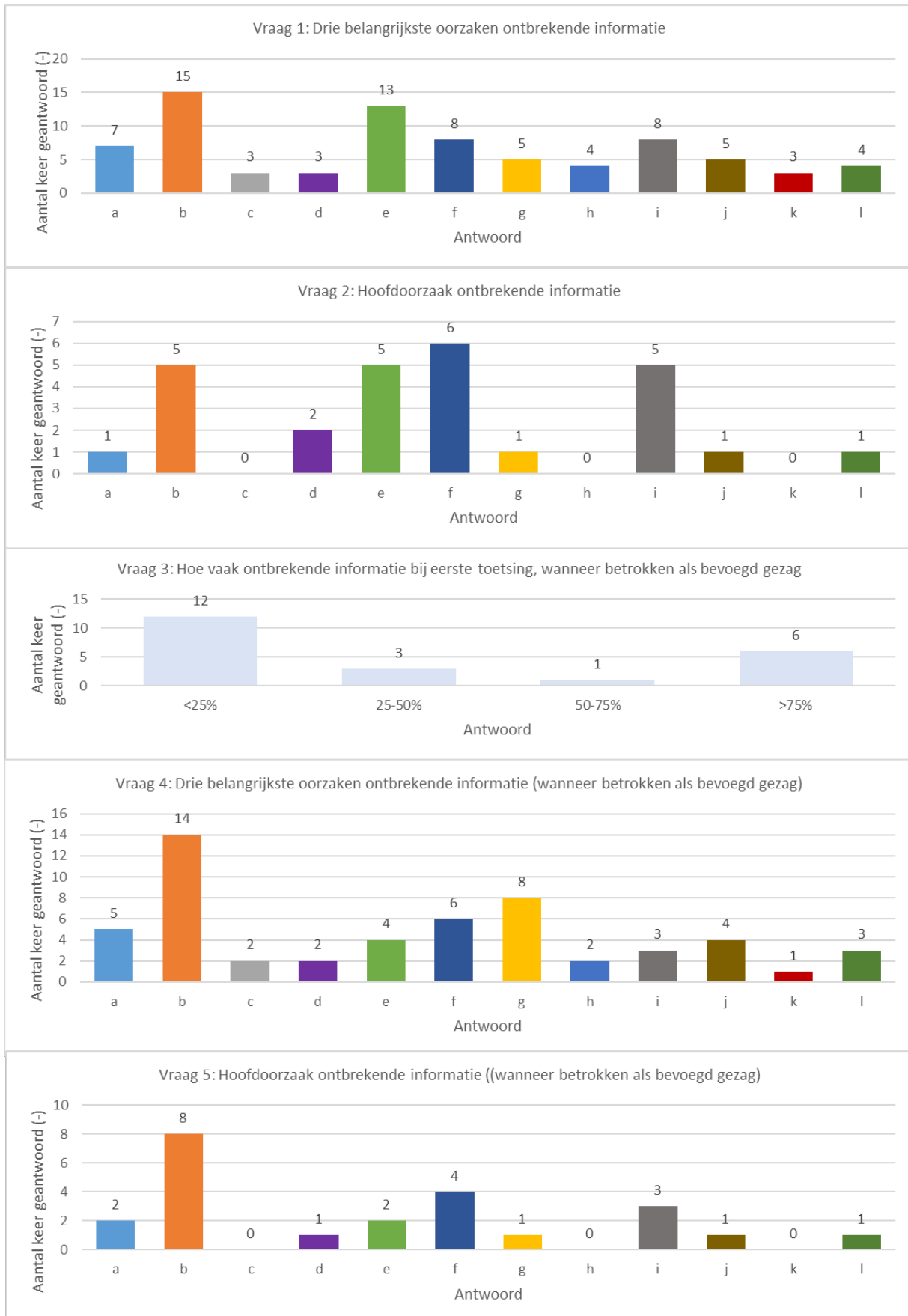
DASHBOARD GROEPEN FILTERS		verwijderde respondenten				filter
		gemeente of niet				geen filter
		werkervaring > 5j				geen filter
		MER				project-MER
<b>Subgroepnaam:</b>		<b>Alle reacties</b>				
0-respondenten:		<a href="#">verwijderd</a>				
type organisatie:		<a href="#">geen onderscheid</a>				
ervaring met MER:		<a href="#">geen onderscheid</a>				
ervaring met type MER:		<a href="#">alleen project-MER</a>				
Subgroepgrootte:						23
		<b>Aantal</b>				
<b>Mogelijke antwoorden</b>		<b>V1</b>	<b>V2</b>	<b>V4</b>	<b>V5</b>	
a) Complexiteit/ vernieuwing van de procedures en	<b>a</b>	4	1	6	2	
b) Complexiteit van de inhoud van het MER	<b>b</b>	10	4	10	5	
c) Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit	<b>c</b>	4	0	1	0	
d) Maatschappelijke gevoeligheid rondom het voorgenomen besluit	<b>d</b>	4	1	2	1	
e) De meerwaarde van het MER wordt niet gezien; het MER is om die reden niet voldoende uitgewerkt	<b>e</b>	10	6	5	4	
f) Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende	<b>f</b>	9	3	6	2	
g) Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende	<b>g</b>	4	0	5	1	
h) Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende	<b>h</b>	1	0	1	0	
i) Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r. over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	<b>i</b>	5	2	4	4	
j) Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	<b>j</b>	3	1	3	0	
k) Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie m.e.r. als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt	<b>k</b>	1	0	1	1	
l) Bevoegd gezag heeft geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gevraagd	<b>l</b>	4	1	3	1	
<b>Totaal</b>		<b>59</b>	<b>19</b>	<b>47</b>	<b>21</b>	
		<b>Antwoord</b>				
						<b>V3</b>
		<25%				10
		25-50%				3
		50-75%				1
		>75%				6
		<b>Totaal</b>				<b>20</b>





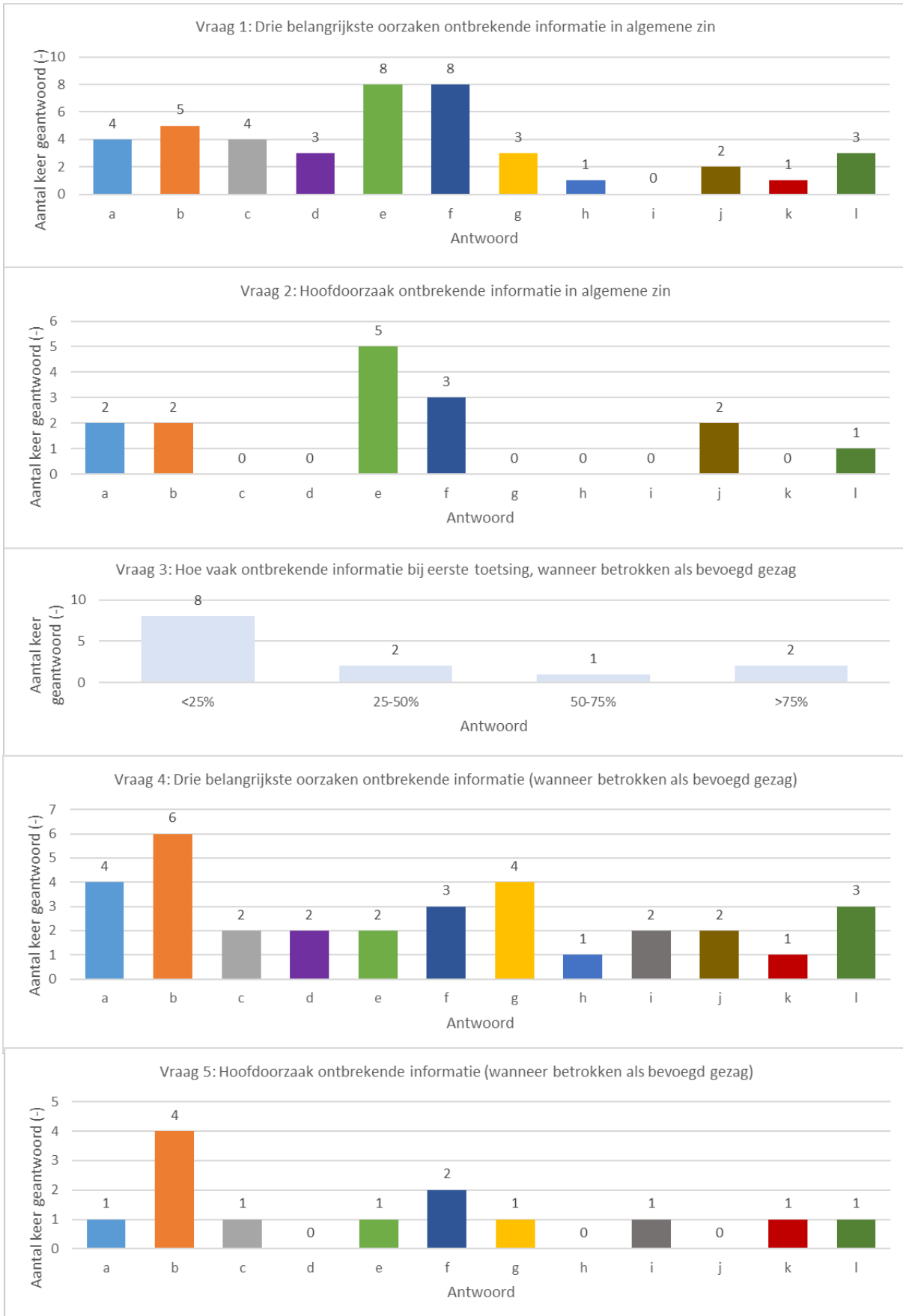
## Alle respondenten betrokken bij de plan-MER:

DASHBOARD GROEPEN FILTERS		verwijderde respondenten				filter
		gemeente of niet				geen filter
		werkervaring > 5j				geen filter
		MER				plan-MER
<b>Subgroepnaam:</b>		<b>Alle reacties</b>				
0-respondenten:		verwijderd				
type organisatie:		geen onderscheid				
ervaring met MER:		geen onderscheid				
ervaring met type MER:		alleen plan-MER				
Subgroepgrootte:		28				
		<b>Aantal</b>				
<b>Mogelijke antwoorden</b>		<b>V1</b>	<b>V2</b>	<b>V4</b>	<b>V5</b>	
a) Complexiteit/ vernieuwing van de procedures en	a	7	1	5	2	
b) Complexiteit van de inhoud van het MER	b	15	5	14	8	
c) Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit	c	3	0	2	0	
d) Maatschappelijke gevoeligheid rondom het voorgenomen besluit	d	3	2	2	1	
e) De meerwaarde van het MER wordt niet gezien; het MER is om die reden niet voldoende uitgewerkt	e	13	5	4	2	
f) Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende	f	8	6	6	4	
g) Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende	g	5	1	8	1	
h) Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende	h	4	0	2	0	
i) Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r. over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	i	8	5	3	3	
j) Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	j	5	1	4	1	
k) Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie m.e.r. als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt	k	3	0	1	0	
l) Bevoegd gezag heeft geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gevraagd	l	4	1	3	1	
<b>Totaal</b>		<b>78</b>	<b>27</b>	<b>54</b>	<b>23</b>	
		<b>V3</b>				
Antwoord						
<25%						12
25-50%						3
50-75%						1
>75%						6
<b>Totaal</b>						<b>22</b>



## Alle respondenten betrokken bij een combinatie van plan-MER en project-MER:

<b>DASHBOARD GROEPEN FILTERS</b>		verwijderde respondenten	filter		
		gemeente of niet	geen filter		
		werkervaring > 5j	geen filter		
		MER	combinatie		
<b>Subgroepnaam:</b>		<b>Alle reacties</b>			
0-respondenten:		verwijderd			
type organisatie:		geen onderscheid			
ervaring met MER:		geen onderscheid			
ervaring met type MER:		atie project-MER, plan-MER			
Subgroepgrootte:		15			
		<b>Aantal</b>			
<b>Mogelijke antwoorden</b>		<b>V1</b>	<b>V2</b>	<b>V4</b>	<b>V5</b>
a) Complexiteit/ vernieuwing van de procedures en	a	4	2	4	1
b) Complexiteit van de inhoud van het MER	b	5	2	6	4
c) Politieke belangen rondom het voorgenomen besluit	c	4	0	2	1
d) Maatschappelijke gevoeligheid rondom het voorgenomen besluit	d	3	0	2	0
e) De meerwaarde van het MER wordt niet gezien; het MER is om die reden niet voldoende uitgewerkt	e	8	5	2	1
f) Kennis- en ervaringsniveau bij betrokkenen is niet voldoende	f	8	3	3	2
g) Beschikbare tijd voor het MER is niet voldoende	g	3	0	4	1
h) Beschikbaar budget voor het MER is niet voldoende	h	1	0	1	0
i) Verschil van inzicht tussen bevoegd gezag en Commissie m.e.r. over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	i	0	0	2	1
j) Verschil van inzicht tussen verschillende betrokkenen bij het bevoegd gezag over wat er aan informatie nodig is in het MER voor het betreffende besluit	j	2	2	2	0
k) Bevoegd gezag benut de eerste toetsing van de Commissie m.e.r. als een adviesmoment om daarmee te voorkomen dat het MER verder dan noodzakelijk wordt uitgewerkt	k	1	0	1	1
l) Bevoegd gezag heeft geen tussentijds advies en/of advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gevraagd	l	3	1	3	1
<b>Totaal</b>		<b>42</b>	<b>15</b>	<b>32</b>	<b>13</b>
	<b>Antwoord</b>			<b>V3</b>	
	<25%			8	
	25-50%			2	
	50-75%			1	
	>75%			2	
	<b>Totaal</b>			<b>13</b>	



Korte omschrijving van elke subgroep:

**Alle respondenten (zonder filter):**

Onder deze groep vallen alle geënqueteerde die hebben gereageerd op de enquête. In deze subgroep zijn er nog geen filters toegepast.

**Alle respondenten (met filter):**

Voor deze subgroep zijn de respondenten gefilterd, waarbij 0-metingen zijn verwijderd. Een 0-meting houdt in dat de respondent aangeeft geen ervaring te hebben met de MER-praktijk. Deze respondenten vallen niet binnen de scope van dit onderzoek.

**Alle respondenten werkende bij de gemeente (met filter):**

De respondenten onder deze groep werken allen voor de gemeente. Ook voor deze subgroep zijn de 0-metingen verwijderd.

**Alle respondenten werkende bij omgevingsdienst, waterschap en provincie (met filter):**

In deze subgroep gaat het om respondenten die of voor de omgevingsdienst of voor het waterschap of voor de provincie werken. De resultaten van de respondenten die werkzaam zijn bij de gemeente worden in deze subgroep niet meegenomen. Daarnaast is de filter voor het verwijderen van 0-metingen ook bij deze subgroep toegepast.

**Alle respondenten met meer dan 5 jaar werkervaring in MER-praktijk (met filter):**

Deze groep heeft betrekking op alle respondenten betrokken bij verschillende overheidsorganisaties. De groep is gefilterd op werkervaring en alleen de respondenten met meer dan 5 jaar werkervaring in MER-praktijk worden meegenomen in de resultaten. Respondenten met 1-2 jaar ervaring of 2-5 jaar ervaring worden niet meegenomen. Net zoals bij de vorige subgroepen is bij deze groep ook het filter voor 0-metingen gebruikt.

**Alle respondenten betrokken bij een plan-MER (met filter):**

Onder deze subgroep vallen alle respondenten die minimaal 1 keer betrokken zijn geweest bij een plan-MER dat is ingediend bij de Commissie mer. Alle respondenten die 0 keer betrokken zijn geweest bij een plan-MER zijn verwijderd. Daarnaast is ook het filter voor 0-metingen toegepast.

**Alle respondenten betrokken bij een project-MER (met filter):**

Voor deze subgroep gaat het om alle respondenten die minimaal 1 keer betrokken zijn geweest bij een project-MER dat is ingediend bij de Commissie mer. Respondenten die 0 keer betrokken zijn bij de project-MER zijn geen onderdeel van deze selectie. Het filter voor het verwijderen van respondenten met 0-antwoorden is eveneens toegepast.

**Alle respondenten betrokken bij een combinatie van plan-MER en project-MER (met filter):**

Voor de laatste subgroep gaat het om alle respondenten die betrokken zijn geweest bij een combinatie van plan-MER en project-MER die is ingediend bij de Commissie m.e.r. De respondenten die 0 keer betrokken zijn geweest bij een combinatie van plan-MER en project-MER zijn in deze selectie verwijderd. Ook respondenten die zowel in aanmerking zijn geweest met de plan-MER als project-MER worden verwijderd. Het gaat in dit geval namelijk niet om de combinatie variant maar om 2 afzonderlijke gevallen. Naast dat deze respondenten gefilterd zijn, zijn ook de 0-metingen er uit gehaald.